

Тыдзень
Беларуская тэматыка на варштаце польскіх вучоных

Універсітэт дзядзькі Арсеня

200 дзён „карцэру"

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 50 (407) | ГОД VIII | 15 СНЕЖНЯ 1963 г. | ЦАНА 60 ГР

БГКТ Зблізку

НАРАДЫ Ў АДДЗЕЛАХ

Падняць на вышэйшы ўзровень дзейнасць Таварыства згодна з пастановамі XIII Пленума ЦК ПАРП і II пленума ГП БГКТ — вось мэта нарад актыву ў аддзелах. На гэтых нарадах абмяркоўваюцца ўсе хвалюючыя справы БГКТ у паасобных паветах.

У Саколцы. Як у дакладзе, які прачытала член праўлення Оля Паўлючук, так і ў дыскусіі многа ўвагі было прысвечана школьніцтву.

Дыскутанты звярнулі ўвагу на невыкарыстоўванне святліц для культурна - асветнай дзейнасці, на павелічэнне колькасці падпісчыкаў на «Ніву», на актывізацыю вясковых гурткоў БГКТ, на супрацоўніцтва БГКТ з іншымі арганізацыямі. У нарадзе ўзяло ўдзел больш 40 чалавек, у тым ліку і прадстаўнікі павятовых партыйных і адміністрацыйных улад.

У Міхалове. Добра прайшла нарада беластоцкага павятовага аддзела БГКТ у Міхалове. У ёй узяло ўдзел таксама больш 40 асоб. Асабліва трэба падкрэсліць, што праўленне аддзела ў апошні час папоўнілася мясцовым актывам, і што цікава — гэта людзі старэйшага пакалення. Самымі ахвярнымі актывістамі, якія выязджаюць у гурткі, з'яўляюцца грамадзяне: Назарка, Палоцкая, Чэшаль, Палоцкі і іншыя. У ажыўленай дыскусіі многа гаварыла-

(Працяг на стар. 3)

СЛЕДАМ НЯВЫКАРЫСТАНЫХ МАГЧЫМАСЦЕЙ

Больш зямлі пад добрыя ўраджаі

(гавораць праф. А. МУСЯРОВІЧ і праф. А. ЛІСТОЎСКІ).

Ацэньваючы 20 мільёнаў гектараў зямельных угоддзяў, глебазнаўцы прынялі падзел іх на 6 класаў. Але гэты падзел, на думку праф. Мусяровіча, вельмі агульны з пункту гледжання сельскагаспадарчай практыкі. Выражаючы ступень прыдатнасці глебы пад тыя ці іншыя культуры, той самы клас заключае ў сабе розныя тыпы глебы, не гаворачы ўжо аб іх розных фізіка-хімічных якасцях. А глеба, апрача гэтага, можа яшчэ змяняцца пад уплывам такіх дзейнікаў, як мацярынская парода, форма паверхні, вільготнасць, тэмпература, расліннасць ці спосабы апрацоўкі і ўгнаенні.

Пазнанне ўсіх гэтых дзейнікаў і дынамікі працэсаў, якія адбываюцца ў глебе, мае вельмі вялікае значэнне ў сельскагаспадарчай практыцы. Падрабязная характарыстыка глебы аблегчыць правільны падбор расліны, адпаведную апрацоўку глебы і ўгнаенні.

Па ініцыятыве ЮНГ, побач з класіфікацыяй глебы, у многіх паветах складаюцца глебавыя карты ў маштабе 1:25.000, якія вельмі дапамагаюць пры фармаванні раёнаў, акрэсленні патрэбы ў угнаеннях, але, на жаль, яшчэ малыя, каб можна было імі карыстацца ў кожнай гаспадарцы. Большая частка зямель, аднак, патрабуе яшчэ падрабязных, некалькі разоў паўторных даследванняў.

Каб дабіцца высокіх ураджаяў, глебазнаўцы маюць перад сабой яшчэ сур'ёзнае заданне: абавязкова трэба акрэсліць у глебе ўжо не адзінкі, а больш дзесятка розных мікраэлементаў. Апрача магнія і марганца трэба яшчэ выкрыць, ці ёсць у глебе солі такіх металаў, як медзь, кобальт, малібдэн, тытан, цынк і яшчэ некалькі іншых. Не менш важным з'яўляецца выясненне колькасці ў глебе трох асноўных пры ўгнаенні састаўных частак — калія, фосфару і вапны.

Прыкладам эфектаў, якія дасць комплекснае вырашэнне ўсіх гэтых спраў, можа быць гаспадарка Валіца. Рацыянальная агратэхніка, якая асноўваецца на падрабязных аналізах глебы, за 5 год змяніла глебы з жытне-бульбяных на пшанічна-бурачаныя. Гэта значыць, клас перасунуўся ўверх на дзве ступені. Такіх лёгкіх глеб у Польшчы звыш 60%. Адначасова ёсць яшчэ раёны, дзе сяляне наракаюць на слабыя ўраджаі бульбы і жыта. Доследы выказалі, што галоўнай прычынай гэтых клопатаў з'яўляюцца... багатыя глебы, на якіх добра родзяць пшаніца і буракі, а жыта часта вылягае. Такіх прыкладаў можна прывесці нямала.

АД МІНІМУМА — ДА МАКСІМУМА

Дзяржаўная пастанова аб аграмінімуме — вельмі важны крок на шляху прагрэсу ў сельскай гаспадарцы. І асабліва таму, — гаворыць вядомы спецыяліст у галіне раслінаводства праф. А. Лістоўскі, — што на аграмінімум не патрабуем ніякіх вялікіх выдаткаў. Справа толькі ў тым, каб трэцюю частку зямель апрацоўваць старанней, чым дагэтуль. Ды яшчэ неабходна зразуменне, што селянін — гэта такая самая прафесія, як кожная іншая, і яна патрабуе спецыяльнай падрыхтоўкі.

Першым крокам будзе падцягненне адсталых гаспадарак да ўзроўню сярэдніх. Апрача хуткага прадукцыйнага эфекту гэта дазволіць стварыць шырэйшую базу для прагрэсу ў сельскай гаспадарцы.

Далейшы пад'ём сельскай гаспадаркі будзе абапірацца на ўсё больш шырокае прымяненне навейшых сродкаў. І так, як чытаючаму неабходна ведаць літары, так добраму гаспадару, грамадскаму аграному ці кіраўніку ПГР патрэбна дакладная глебавая дакументацыя. Вопытны селянін, вядома, шмат адгадае «на вока». Аднак нават пры вялікім вопыце, робячы «на вока», абавязкова непатрэбна будуць выкінуты тысячы тон калійных і фосфарных угнаенняў.

(Працяг на стар. 2)

ДА САРАКАГОДДЗЯ КПЗБ

Мінула сорак год, як у канцы кастрычніка 1923 года, на першай нелегальнай канферэнцыі было вырашана стварыць Камуністычную Партыю Заходняй Беларусі.

У сувязі з гэтай знамянальнай гадавінай Інстытут гісторыі партыі пры Цэнтральным Камітэце Польскай Аб'яднанай Рабочай Партыі супольна з Інстытутам гісторыі партыі пры Цэнтральным Камітэце Камуністычнай Партыі Беларусі арганізаваў 26-га кастрычніка г.г. сустрэчу з былымі дзеячамі КПЗБ, пражываючымі ў Варшаве.

Шкада, што аб гэтай сустрэчы на старонках «Нівы» была змешчана толькі кароткая, паведамляючая заметка. І правільна заўважыў у сваёй заметцы (а-ся), што «гэта сустрэча мела не толькі юбілейны характар. З'яўляецца яна штуршком для доследаў гісторыкаў над устанаўленнем праўды аб Камуністычным руху ў часы санацыйнай Польшчы». Але гісторыкам трэба дапамагчы матэрыяламі. Камуністычная Партыя Польшчы, а таксама і Камуністычная Партыя Заходняй Беларусі дзейнічалі нелегальна ў вельмі цяжкіх умовах тэрору і праследванняў. Таму не можа быць у архівах багатых матэрыялаў і дакументаў аб іх дзейнасці. Вайна і гітлераўская акупацыя сур'ёзна зменшылі колькасць перахоўваных дакументаў і матэрыялаў. Таму на сустрэчы кожны выступаючы звяртаў на гэту справу асаблівую ўвагу. Праф. Данішэўскі — кіраўнік Інстытуту гісторыі партыі ПАРП — самакрытычна прызнаў, што дагэтуль Інстытут вельмі мала займаўся справамі КПЗБ і прасіў усіх КПЗБ-оўцаў дапамагчы ім у збіранні матэрыялаў.

Каб правільна адтварыць гісторыю нейкай грамадскай падзеі, трэба мець многа дакладнага матэрыялу і дакументы аб гэтай падзеі. Добра, што цяпер будзе адкрыты ў Беластоку Музей рэвалюцыйнага руху, які будзе прымаць і перахоўваць матэрыялы і дакументы з часоў дзеяння КПЗБ. Таму перад усімі членамі партыі, а асабліва перад былымі

(Працяг на стар. 5)

НА ЗМЯРКАННІ

Фотаэцюд К. Леса

„Курыная вайна" працягваецца

Прэзідэнт ЗША Джонсан выдаў распараджэнне, згодна з якім, пачынаючы ад 7 студзеня 1964 года, будуць прыпынены таможныя ільготы на некаторыя імпартныя тавары з краін Супольнага рынку. Ніхто не сумняваецца, што гэтым распараджэннем Вашынгтон хоча адплаціць Заходняй Еўропе за яе, як гаворыцца ў ЗША, «беспадстаўныя імпартныя абмежаванні», накіраваныя супроць імпарту амерыканскай птушкі.

Ужо цэлы год шырока гавораць на Захадзе аб гэтай «курынай вайне». Аднак з асаблівай сілай праявілася яна вясною г.г., калі, ідучы за прапановай Францыі, Еўрапейскае Эканамічнае садружаства вырашыла вельмі значна павысіць таможны тарыф на імпарт птушкі з краін, не належачых да гэтай арганізацыі. Прыняцце гэтай пастановы аказалася асабліва карысным для Францыі, таму што стварала сялянам гэтай краіны спрыяльныя ўмовы для збыту птушкі на заходненямецкім рынку, які вельмі многа яе купляе. З другога боку гэтая пастанова крыўдзіла амерыканскіх фермераў; яны ж штогод высылалі ў Заходнюю Еўропу курэй, гусей і перш за ўсё індыкоў на агульную суму 26 мільёнаў долараў.

Трэба дадаць, што рашэнне Супольнага рынку супала з асаблівым узростам у ЗША дэфіцыту плацёжнага балансу. Абмежаванне экспарту птушкі несумненна павысіла б гэты дэфіцыт. У выніку «курыная вайна» стала звычайным гандлёвым канфліктам, у якім не паспелі праявіцца яшчэ, мабыць, і другія супярэчнасці. Пакуль што амерыканцы вырашылі адклікаць таможныя ільготы на імпарт каньяку, грузавых аўтамашын, экстрыну і крахмалу незалежна ад таго, з якіх краін паходзяць гэтыя вырабы. Вядома, што 94% гэтых тавараў паходзіць з краін Супольнага рынку, і таму амерыканскі рэванш і накіраваны супроць яго.

Дзякуючы павышэнню пошлін, Вашынгтон хоча звярнуць свае каля 24 мільёнаў дол., што амаль выраўняла б страты, выкліканыя забаронай экспарту курэй. Гэтыя аблічэнні маюць, аднак, уяўны характар, і трэба сумнявацца, ці яны папраўяць амерыканскі плацёжны баланс. Асабліва ў Францыі не ўяўляюць сабе, каб амерыканцы раптам перасталі піць каньяк. Пакрыўджаным акажацца тут хутчэй звычайны амерыканец, які будзе даражэй плаціць за бутэльку французскага каньяку. Экспарцёры ж не страцяць тут многа. Разумее, зрэшты, гэта добра ўрад ЗША, які хаця і апублікаваў таможнае распараджэнне, аднак адначасова звяртаецца з заклікам да еўрапейскай «шасцёркі», каб аказала разважнасць і вярнулася да старых «добрых» часоў, калі не падаў ніякі цень на адзінства заходняга свету.

Аднак у палітыцы капіталістычных дзяржаў такія заклікі не прыносяць ніякіх станоўчых вынікаў, а наадварот, праціўнікі ўспрымаюць гэтыя заклікі як доказ слабасці. Так выглядае сітуацыя і ў гэтым выпадку. У сувязі з апошняй канферэнцыяй Еўрапейскага супольнага рынку, у Парыжы, Брусэле, Люксембургу і Боне гаворыцца сёння штораз часцей аб неабходнасці ўвядзення вышэйшага таможнага тарыфу на імпарт жалеза і сталі з т.зв. трэціх краін. Зразумела, што і гэтыя абмежаванні былі б накіраваны перш за ўсё супроць ЗША, якія найбольш пастаўляюць стальных вырабаў на заходнееўрапейскі рынак.

Не трэба дадаваць, што абмежаванне імпарту сталі ў краіны Еўрапейскага эканамічнага садружаства аказала б уплыў на далейшае пагаршанне не толькі гаспадарчых, але і палітычных адносін паміж ЗША і «няўдзячнымі саюзнікамі» з Заходняй Еўропы. У Вашынгтоне не скрываюць сёння, што ў такім выпадку ўрад ЗША павінен правесці рэвізію сваёй усёй палітыкі ў адносінах да краін Супольнага рынку. Не падлягае сумненню, што з цягам часу «курыная вайна» пераўтворыцца ва ўсеагульную барацьбу канкуруючых паміж сабою гаспадарчых магутнасцей Захаду.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

(Працяг са стар. 1)

Больш зямлі пад добрыя ўраджаі

Для селяніна глеба, якую апрацоўвае, не павінна быць загадкай. У іншым выпадку атрыманне добрых вынікаў будзе заўсёды залежаць ад шчасця. А як паказалі апошнія гады, толькі на шчасце разлічваць нельга. Разам з ростам розных сродкаў і ўкладам іх у сельскагаспадарчую прадукцыю гэтае няведанне можа дорага каштаваць, значна больш, як дакладная і ўсебаковая дакументацыя глеб.

У той жа час усё, што зроблена ў гэтай галіне, а таксама прызначаныя на гэтую мэту сродкі і кадры спецыялістаў, не прадказваюць вырашэння гэтай пільнай для сельскай гаспадаркі праблемы нават у бліжэйшыя некалькі год.

Вялікія магчымасці вырашэння цяжкіх у сувязі з вялікім маштабам прац праблем ствapae міжнароднае супрацоўніцтва. Абмен вопытам з вучонымі ГДР, Чэхаславакіі, СССР — у рамках Рады ўзаемнай гаспадарчай дапамогі — дазволіў бы несумненна распрацаваць патрэбныя метады і апаратуру для аналізаў глебы. Для выяўлення ў глебе колькасці мікраэлементаў (у нас на практыцы гэтая справа нават не пачатая), сканструяваны, напр., на адной з фабрык Літоўская ССР вельмі практычны апарат.

Хуткі рост тэхнікі ў сельскай гаспадарцы і павышэнне ўраджаяў несумненна ў значнай ступені залежыць ад пазнання якасці і хімічнага складу нашых глеб.

Запісаў **А. Ярузельскі**

Спорт

Па традыцыі зноў забыліся аб катках

Ну, нарэшце, — уздыхнулі аматары канькабежнага спорту, калі на шыбах з'явіліся першыя, нясмелыя яшчэ малюнкі дзеда Мароза. Справа простая — узяў канькі і бягом на лёд. У тэорыі няма наогул цяжкіх спраў, але горш з тым на практыцы. Аказалася, што ў многіх мясцовасцях нашага ваяводства зіма была нечаканасцю для арганізатараў. Працу па арганізацыі каткоў пачалі толькі цяпер. І, вядома, сутыкнуліся з цяжкасцямі ў падрыхтоўцы пляцоўкі. Значна лягчэй і таннёй можна было гэта зрабіць тады, калі зямля яшчэ не замерзла. А штогод наш друк і радыё перад першым снегам вымушаны прыпамінаць нашым спартыўным арганізатарам і дзеячам аб арганізацыі каткоў і горак для санак.

Але штогод паўтараецца тое самае, што выражае пагаворка: «Як на паляванне ехаць, тады і сабак карміць». Дзіўная ўпартасць.

Ёсць аднак і прыемныя навіны. Напрыклад, у Алецку арганізавана ўжо тры каткі. Астаецца толькі пажадаць, каб іншыя гарады, на чале з Беластокам, узялі прыклад з Алецка.

Канькабежны спорт вельмі карысны і здаровы, і найважнейшае — не дае граніцы ўзросту: займацца канькабежным спортам можа некалькі пакаленняў. Вельмі часта можна спаткаць на катку бацьку разам з некалькігадовай дачкой ці сынам.

Магчыма, што таксама варта арганізаваць турнір па хакею з шайбай паміж «дзікімі дружынамі». Хай бы спартыўныя дзеячы падумалі аб гэтым. На Беласточчыне (за выключэннем Сувалк і Супрасля) не ведаюць хакея, а варта было б папулярызаваць яго сярод моладзі.

Л. Тарасевіч

136 тыс. моладзі вучыцца гаспадарыць

У гэтым годзе ў 15.368 школах сельскагаспадарчай падрыхтоўкі вучыцца больш 136 тыс. вясковай моладзі. У 1963 годзе больш 17 тыс. удзельнікаў гэтых школ здалі экзамены перад дзяржаўнымі камісіямі.

На адзін павет у сярэднім прыпадае 48 школ сельгаспадрыхтоўкі і 420 вучняў. Прычым, у Люблінскім ваяводстве, напрыклад, гэты лік значна вышэйшы — 77 школ і 700 вучняў, а ў Келецкім — 69 школ і 630 вучняў.

Для вучняў школ сельгаспадрыхтоўкі выдана спецыяльна шэраг брашур агульным тыражом 2 млн. экземпляраў. Падпіска на часопіс «Сельскагаспадарчая падрыхтоўка» ўзрасла з 11 тыс. у 1957 годзе, да 82 тыс. у 1963 годзе. Як брашуры, так і часопісы, карыстаюцца поспехам не толькі сярод моладзі, але і сярод старэйшых сялян. Іх раскупляюць з хуткасцю маланкі.

На практычных занятках на першым курсе ёсць у праграме вядзенне доследных участкаў, на другім — жывёлагадоўля. Найбольшай папулярнасцю карыстаецца вырошчванне кукурузы, гадоўля свіней і пародзістых куранят.

АР.

Хроніка

■ 2 снежня ў Варшаве закончыла сваю работу сесія Сусветнай рады абаронцаў міру.

■ 6 снежня прыехаў з візітам у нашую краіну міністр замежных спраў Бельгіі П.Г. Спак. У час сваёй пабыўкі ён наведаў Асвенцім, Кракаў і Новую Гуту.

■ 5 снежня ў Варшаве адбылося пасяджэнне камітэта грамадскага фонда будовы школ. На працягу апошніх 5 год у нашай краіне пабудавана 2.891 школа, у гэтым ліку 734 школы - помнікі Тысячагоддзя нашай дзяржавы. 427 школ-помнікаў Тысячагоддзя пабудавана ў вёсках. Варта падкрэсліць, што сёлета Беласточчына выканала свой план складчын на фонд будовы школ ужо 28 лістапада, уплочваючы звыш 31 мільён злотых і займаючы другое месца ў краіне. Дагэтуль на Беласточчыне пабудавана 25 школ-помнікаў, а 8 будуецца.

■ 4 снежня новы прэм'ер-міністр Італіі Альдо Мора падаў склад новага ўрада. Намеснікам прэм'ер-міністра назначаны правадыр сацыялістаў П'етра Нені, а міністрам замежных спраў — правадыр сацыял-дэмакратаў Джузепе Сарагат.

■ 1 снежня трактарны завод «Урсус» выпусціў 100-тысячны трактар. Закупіў яго сельскагаспадарчы гурток з Рэмбава у Плоцкім павеце.

■ 3 лістапада ў Беластоцкім тэатры адбыўся юбілейны канцэрт рэгіянальнага калектыва песні і танца Беласточчыны «Курпе Зелёнэ». Калектыў адзначыў 10 гадавіну свайго існавання.

■ 30 лістапада ў шахце «Радзёнкаў», Катавіцкага ваяводства, здарыўся трагічны выпадак. Пры выездзе шахцёраў наверх абарваўся ліфт. Загінула 6 шахцёраў.

■ 3 снежня спушчана на ваду першая, поўнасцю будаваная ў Вялікабрытаніі атамная падводная лодка.

■ На 1 снежня ў Беластоку было зарыгістравана 12 тысяч аўтамашын і матацыклаў. Вулічны рух горада павялічваецца.

■ 9 снежня ў Беластоку адбылася справаздачавыбарчая канферэнцыя Ваяводскай камісіі прафсаюзаў. Удзельнікі канферэнцыі абмеркавалі 3-гадовую дзейнасць прафсаюзаў Беласточчыны і выбралі новыя ўлады.

„САТУРН"

Васіль Ардамацкі

Пераклад Хведара Асініка

...Поезд з палоннымі працягваў ісці на захад. Рудзін падлічыў, што ад месца адпраўкі ён удаліўся не менш чым на сорак—пяцьдзесят кіламетраў. Добра памятаючы карту гэтай мясцовасці, ён падлічыў, што хутка поезд павінен праходзіць цераз вялікі лясны масіў. Рудзін устаў. Разглядзець, што робіцца ў вагоне, ён не мог. За грукатам калёс нічога не было чутна. Рудзін зрабіў крок у бок дзвярэй, наткнуўся на нейкае цела. Ён прыгнуўся, і, абмацваючы рукамі седзячых і ляжачых людзей, пачаў рухацца да акна. Яму давялося ўлезці на нары. Каля акна, прыціснуўшыся тварам да драцяной рашоткі, сядзеў барадаты чалавек. Рудзін праціснуўся да яго ўпрытык і крыху адціснуў ад акна.

— Я рашотку паспрабую, — шапнуў яму Рудзін.

Барадач нічога не сказаў, але адсунуўся.

Рудзін абмацаў і агледзеў умацаванне рашоткі. Калючка была прыбіта цвікамі да драўлянай рамы. Не раздумваючы, Рудзін абвярнуў руку палой пінжака, ухапіўся за цэнтральнае спляценне дроту і са ўсёй сілы ірвануў на сябе. Сарваная адразу з

43

некалькіх цвікоў рашотка абвісла. Яшчэ рывок, і ўся рашотка была ў руках Рудзіна; ён выкінуў яе ў акно.

— Я з табой, — горача, у самае вуха яму сказаў барадач.

— У цябе таварышы ёсць? — спытаў Рудзін. — Мо' яны таксама?.. Я выберуся, і мінут праз пятнаццa вылазце вы... Пламажы...

З дапамогай барадача Рудзін нагамі наперад спусціўся з акна і, стаўшы на карніз вагона, адпіхнуўся. Паветраным віхрам яго перавярнула ў паветры і адшвырнула ўбок. Ён урэзаўся ў густыя карчы і праваліўся ў роў. Поезда ўжо не было чуваць. Пёк правы бок твару. Рудзін дакрануўся да гэтага месца рукой і намацаў глыбокую царапіну каля вуха. «Няважна, — сказаў ён сабе. — Галоўнае — трэба неадкладна ўцякаць.»

Рудзін перайшоў цераз чыгуначнае палатно і пачаў углыбляцца ў лес. Адыйшоўшы ад дарогі кіламетры на тры, ён павярнуў направа і пайшоў паралельна дарозе. Ніякага рэальнага плана дзеянняў цяпер у яго не было. Ім кіравала толькі адна думка: ён павінен як найхутчэй зноў апынуцца паблізу запаветнага горада.

У другой палове дня Рудзін заўважыў, што лес радзее, і неўзабаве ён скончыўся зусім. Перад ім узнік чорны сілуэт адзінокай хаты. Пахла дымам. На адлегласці абыйшоўшы навокал хаты і не прыкмеціўшы там ніякіх знакаў жыцця, ён наблізіўся да яе.

— Ты каго шукаеш, божы чалавек? — пачуў ён

44

ціхі старэчы голас з цемры.

Рудзін сціснуў у руцэ цяжкі кій, з якім ён ішоў.

— Папіць не дасце?

— Чаму не даць? Вада не золата, захадзі.

Рудзін увайшоў у хату. Стары паднёс яму вядро, у якім бразгаў коўшык.

— Пі на здароўе.

Рудзін прагна выпіў цэлы коўшык і зачарпнуў яшчэ. Стары ўзяў яго за руку.

— Пачакай, а то, як конь, сядзеш на заднія ногі. Паесці не хочаш?

— Хачу.

— То-та, а то п'е, п'е, быццам аб'еўся... — мармытаў стары, дастаючы нешта з шафы. Ён паклаў на стол перад Рудзіным кавалак жытняга пляцка.

Пакуль Рудзін вазіўся з акамянелым пляцкам, стары моўчкі глядзеў на яго.

— Адкуль ты і куды ідзеш? — спытаў ён, сядаючы побач. — Вайну, ці што, даганяеш?

— Іду, дзед, у горад... па справах... — змучана адказаў Рудзін. — Дзякую. Мне трэба ісці.

— Што ж гэта ў цябе за справа, калі навокал вайна? Ці ты, мо', да новых паноў на службу?

— Не, дзядуля.

— Значыць, ты партызан? — раптам спытаў стары.

— Не, дзядуля, — адказаў Рудзін. — А што?

— Ды нічога... для цікавасці спытаў.

— Слухай, дзядуля, калі адсюль ісці проста на горад, магу я на немцаў напароцца?

— Ды як табе сказаць? — Стары яўна абдумваў,

45

(Працяг са стар. 1)

НАРАДЫ У АДДЗЕЛАХ

...ся аб разгортванні самадзейнасці і аб ролі ў гэтым настаўнікаў.

Усе ўдзельнікі падтрымалі заклік старшыні аддзела Янкі Азяблы аб тым, каб да Новага года кожны гурток БГКТ падрыхтаваў новую п'есу і з ёю выступіў у сваёй і суседніх вёсках.

У Бельску. Слабей атрымалася нарада ў Бельску. На яе не прышлі нават члены праўлення. З вясковых гурткоў прыбыло на нараду 16 асоб. Добра паказалі сябе на нарадзе прадстаўнікі гуртка БГКТ у Райках. Яны тут жа, на нарадзе, дабіліся згоды на стварэнне ў іх вёсцы бібліятэчнага пункта. Яны прапанавалі моладзі з суседніх вёсак, асабліва з Казлоў і Левак, разгарнуць культурна - асветную працу, на што маглі б дазволіць ім карыстацца райкаўскай святліцай.

Кіраўнік святліцы і чытальні ў Орлі Оля Пракапюк, — падкрэслівалася на нарадзе, — прыцягвае да мастацкага руху моладзь з вёскі Кашалі і мае ўжо сур'ёзныя поспехі. Прысутныя многа крытычных уваг унеслі ў працу інструктара ГП БГКТ тав. Карбоўскага. На нарадзе ў Бельску прысутнічаў сакратар ГП БГКТ Уладзімір Юзвюк.

М. Сваяк

ЛАЎРЭАТКІ КОНКУРСУ

Надзя Дзмітрук.

Люба Гаўрылюк і Жэня Мінько. З выгляду не сказаў бы, што гэта родныя сёстры. Толькі галасы, як у адной, так і ў другой на дзіва прыгожыя.

Нарадзіліся ў Трасцянцы, Гайнаўскага павета. Спяваць іх ніхто не вучыў. Прырода абдарыла іх гэтым талентам. Люба нейкі час працавала ў мясцовай бібліятэцы і вяла там вясковы аматарскі хор. Потым выйшла замуж.

Яе сястра, Жэня Мінько, пасля пачатковай школы пайшла вучыцца ў асноўную тэкстыльную школу ў Беластоку. Сёлета Жэня закончыла гэтую школу, атрымаўшы дыплом ткачыхі. Хоча працаваць у фастоўскім баваўняным камбінаце.

У конкурсе на найлепш выкананую беларускую песню сёстры Люба і Жэня прымалі ўдзел разам, ствараючы дасканалы жаночы дуэт. Высокім прызнаннем іх таленту з'яўляецца першая ўзнагарода. Жэня і Люба — пастаянныя чытачы «Нівы». Паведамленне аб конкурсе, якое ў свой час надрукаваў наш тыднёвік, заахвоціла сясцёр прыняць у ім удзел.

Люба Гаўрылюк і Жэня Мінько.

Ніна Наумовіч ніколі не выступала. Часам толькі спявала на вечарынках, калі збіраліся дзяўчаты ды хлопцы з яе роднай вёскі Крушыняны, што ў Сакольскім павеце.

Да ўдзелу ў конкурсе нагаварылі яе сябры. Ніна набралася адвагі, прыехала ў Беласток, выступіла з беларускімі песнямі і заняла другое месца ў конкурсе.

Ніна Наумовіч.

Надзя Дзмітрук нарадзілася ў Краснай Вёсцы, Бельскага павета. Там закончыла пачатковую школу. Нядаўна пачала працаваць у бухгалтэрыі Беластоцкага прадпрыемства гарадскога будаўніцтва. Надзя — дзяўчына энергічная і станоўчая. Вырашыла яна стаць аграномам. Вучыцца завочна ў Дайлідскім сельскагаспадарчым тэхнікуме.

Аб конкурсе даведалася, прачытаўшы паведамленні ў «Ніве». Асабліва прыгожа выконвае яна народныя частушкі. Пад сакрэтам прызналася мне, што вельмі хвалявалася, калі выступала на сцэне. Заваявала трэцяе месца.

Тэкст і фота **В. Рудчык**

АПЕТЫТ ПРЫХОДЗІЦЬ З ЯДОЮ

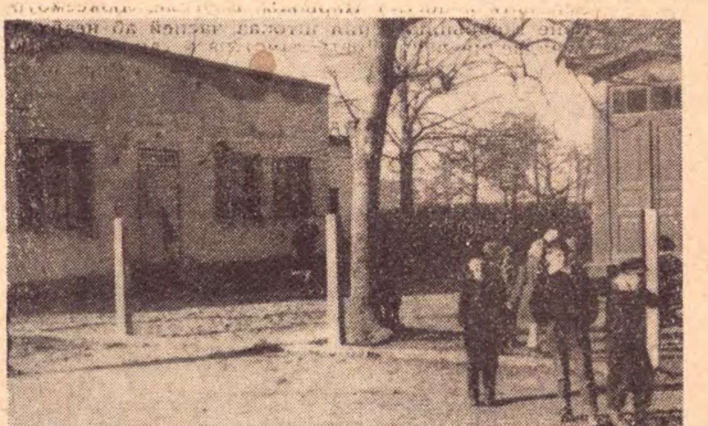

Я. Гарустовіч

У Дубінах пад Гайнаўкай апрача пачатковай школы існуе таксама сельскагаспадарчая школа. Цесна стала ў старым будынку. Спатрэбілася дабудаваць яшчэ адзін, новы. Кіраўнік Яўгеній Гарустовіч звярнуўся да бацькоў з просьбай аб дапамозе грамадскім чынам. Яго актыўна падтрымаў бацькоўскі камітэт на чале з Мікалаем Кандрацюком. І так, на пачатку гарачага лета, ужо ў месяцы ліпені рушыла работа. Дабіліся грашовай дапамогі ад дзяржавы (каля сямідзесяці тысяч злотых). Дружнаму актыву гэтага было даволі. Здавалася, будынак вырасце, як грыб, якраз пад першага верасня. Ды тут пачалася бяда з усялякімі апекунамі і павятовымі памочнікамі. Такім апекуном дубінскай школы з'яўляецца гайнаўскі ГС, які забажыўся расстарацца дзве тоны вапны — зрэшты, не за дарма, не. Вёз ГС вапну, вёз і ніяк не змог давезці. Добра яшчэ, што хоць грошы звярнуў. Будова моцна зацягнулася. Вапну дубінцы раздабылі ў іншым месцы, а мясцовы сельскагаспадарчы гурток і суседняя прадукцыйная спулдзельня ў вёсцы Бельшчына не пашкадавалі сваіх трактараў для супольнай справы. Вазілі ўсё, што трэба, а актывісты бацькоўскага камітэтам не пакладалі рук, працавалі з усіх сіл не толькі тады, калі мелі час. Раз трэба, значыць, трэба.

Вядома, найбольш даводзілася турбавацца самому кіраўніку Я. Гарустовічу: туды паедзь, з тым пагавары, тое дагледзь. Прытым, часта ён нароўні з другімі працаваў пры будове. Нарэшце, усюды было аб'езджана, з усімі абгаворана, усё дагледжана. Новенькі будынак прыемна радуе вока, аж, здаецца, весялей смяюцца дзеці на перапынку.

Кіраўніка цяпер мучыць адно: патрэбны будынак для школьных варштатаў. Што ж, апетыт прыходзіць з ядою... Мы са свайго боку не падвядзем і апішам аб... адкрыцці новых школьных варштатаў у Дубінах, што пад Гайнаўкаю.

А. Анташэвіч

На здымку: новы школьны будынак. фота — аўтара

гаварыць яму ці не, але ўсё ж вырашыў. — Калі пойдзеш вярсты на дзве бокам ад чыгункі, то іх быццам і не будзе. Але яны ж што тваё клапы — па ўсіх сценах поўзаюць. — Стары памаўчаў. — А партызан не баішся?

— Не, дзядуля, не баюся.

— Тады ідзі ад чыгункі бокам вярсты на чатыры.

— Дзякую, дзядуля! — Рудзін устаў. — Як зваць цябе?

— Сцяпан, а ўсе навокал завуць мяне Ведзьмаком. — Ён ціха ўсміхнуўся. — Гэта за тое, што я на балоце жыву.

Рудзін пайшоў, як раіў стары. Пад нагамі паранейшаму чаўкала раскіслая зямля, але ісці цяпер было лягчэй; гэта, напэўна, таму, што пасля сустрэчы са старым на душы ў яго стала крыху святлей...

— Эй, ану, стой! — загадаў голас з цемры. — Рукі, рукі падымі.

Рудзін спыніўся і падняў рукі.

Ад карча адлучылася і наблізілася няясная ў цемры чалавечая фігура.

— Хто такі?

— Савецкі чалавек.

— Савецкімі ўсе завуцца. Адказвай: хто, адкуль і куды ідзеш?

— Гэта доўга расказваць. Калі ты партызан, вядзі мяне да камандзіра.

— Ідзі вось туды і не аглядвайся.

Хутка пачаўся лес. Невядома адкуль каля Ру-

46

дзіна з'явіліся яшчэ двое людзей, а калі яны ўглыбіліся ў лес кіламетраў на тры, іх спыніў вартаўнік. Адзін з суправаджаючых Рудзіна сказаў вартаўніку пароль, і яны пайшлі далей. Неўзабаве яго ўвялі ў цесную зямлянку, у якой сядзелі і пілі чай два барадачы. Адзін з іх нездаволена паставіў на стол недапіты кубак.

— Мне сказалі, што ты прасіў вясці цябе да мяне. Чаго табе трэба?

— Калі вы камандзір атрада, я хацеў бы гаварыць з вамі з вока на вока.

— Гэта ты кінь, ад камісара атрада я сакрэціцца не буду. Гавары, хто ты і што табе трэба.

— Хай выйдзе баец, — сказаў Рудзін, агледзеўшыся на партызана, які яго прывёў.

— Ну добра. Пятрок, выйдзі на хвілінку... Ну, я слухаю.

— Вы звязаны з таварышам Аляксеем? — спытаў Рудзін.

Барадачы глядзелі на яго непарушна.

— А што?

— Я прасіў бы перадаць яму радыёграму, якую я напішу.

Камісар выцягнуў з шуфляды ліст паперы і перадаў яго Рудзіну.

— Пішы!

Рудзін напісаў: «Паведаміце Маркаву, што са мною здарылася ўскладненне, я быў адпраўлены з эшалонам палонных. Уцёк. Цяпер знаходжуся ў...

47

— тут Рудзін зрабіў пропуск. — Зноў выходжу на папярэдні цэль».

— Самі ўстаўце, у каго я знаходжуся...

Барадачы прачыталі напісанае Рудзіным, пераглянуліся. Памаўчалі. Камандзір атрада ўстаў.

— Добра, зараз перадам, але да атрымання адказу ты застанешся тут.

— З прыемнасцю, — усміхнуўся Рудзін.

Камандзір выйшаў з зямлянкі, камісар запрапанаваў Рудзіну паесці.

— Не адмовіўся б. За двое сутак я з'еў толькі кавалак каменнага пляцка, — сказаў Рудзін.

— У Ведзьмака? — усміхнуўся камісар.

— У яго.

— Не здзіўляйцеся. Калі вы былі ў яго, там былі і нашы людзі.

— Добрая работа, — рассмяяўся Рудзін.

Рудзін яшчэ не паспеў паесці, як радыст прынёс адказ на радыёграму:

«Ваша паведамленне перададзена Маркаву. Заставайцеся ў атрадзе да атрымання ўказанняў ад вашай базы, якія мы перадамо вам неадкладна па атрыманні».

І яшчэ адна радыёграма адрасавалася камандзіру атрада Нагорнаму:

«Знаходзячамуся ў вас чалавеку акажыце поўны давер і неабходную дапамогу. Аляксей».

Працяг за тыдзень

48

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

200 ДЗЁН «КАРЦЭРУ»?

Мы самі любім свабоду, сонца, свежае паветра. Шукаем розных спосабаў, каб нам было лепей, выгадней, прыемней жыць. І ўласныя інтарэсы спрыяюць таму, што мы забываем аб сваіх абавязках.

Я селянін. Сею, збіраю і гадую жывёлу. Мой абавязак дбаць пра яе. Некаторыя гавораць, што найважнейшае — гэта якасць жывёлы. Іншыя сцвярджаюць, што найважнейшае — адпаведны корм. Ёсць і такія, што пераконаны, што ўмовы ўтрымання маюць не меншае значэнне.

Кожны па-свойму праў. Але генеральная праўда такая: усе гэтыя справы аднолькава важныя, звязаныя паміж сабой і з'яўляюцца ўмовай высокай прадукцыйнасці.

На Беласточчыне ёсць нямала добрых хлявоў. Напр. у ПГР-ы Рудка ці Руская Весь. Гаспадарка Руская Весь заняла на краёвай выстаўцы І месца ў гадоўлі свіней. У гэтых гаспадарках вам скажуць, што значэнне мае парода, генетычныя якасці, кармленне і г.д., але адразу ж дададуць, што асабліва трэба звярнуць увагу на ўмовы, у якіх знаходзіцца жывёла ў асенне - зімовы час.

Наша жывёла стаіць у хляве чаля 200 дзён на працягу восені і зімы. Гэта доўгі перыяд. Гэтая праблема набывае яшчэ большага значэння ў сувязі з тым, што большасць гаспадарчых будынкаў нашага ваяводства не адпавядае выманганням. Справа ў тым, што будынкі маюць вельмі маленькія аконцы, душныя і пры тым няшчыльныя, што стварае скразнякі. Даволі шырокай адмоўнай з'явай з'яўляецца адсутнасць загарожы пры хлявах. Гэта не дарагая, але вельмі патрэбная рэч, калі сур'ёзна думаць аб жывёлагадоўлі.

Дрэнныя ўмовы быту псуюць здароўе жывёлы, якая робіцца лянівай, траціць апетыт, слаба расце маладняк і лёгка паддаецца хваробам. У той час як рух паляпшае кругазварот крыві і дыханне, паляпшае апетыт, гартуе, што ўсё разам спрыяе павелічэнню прадукцыі.

Хлявы павінны быць сухімі, цёплымі (у меру), без скразнякоў, відныя, добра праветраныя. Жывёла дрэнна адчувае сябе ў душных будынках, дзе паветра насычана аміякам і вокісам вуглерода, дзе мала святла, якое забівае бактэрыі розных хвароб і ўздзейнічае на рост маладняка.

Іменна неадпаведныя ўмовы ў хлявах, якія існуюць у Бельскім, Гайнаўскім ці Сакольскім паветах, з'яўляюцца прычынай падзення значнай часткі парасят. Бо парасяты найбольш уражлівыя на холад і асабліва скразнякі. У такіх умовах часта жыве толькі палавіна з народжаных.

Вопыт перадавой гаспадаркі ў Рускай Усі паказаў, што загарожы патрэбны асабліва свінням. Свінні, якія гадуюцца ў загоне на некалькігектаравым выгане, даюць значна большы прырост.

Таму не варта трымаць нашу хатнюю жывёлу ва ўмовах, падобных да турэмных карцэраў.

Інж. М. Сухажэбрскі

У Рыбалах (Бельскі пав.) да першых маразоў стануць сцены новай злсўпі малака. Яе выканчэнне адбудзецца, напэўна, з прыходам зялёнай вясны.

Фота — ся

Кожную свабодную ад працы хвіліну Арсень Яканюк прысвячае чытанню кніжак.

Універсітэт дзядзькі Арсеня

Далёка ад рухлівых дарог ужо 60 год жыве дзядзька Арсень у спакойнай вёсцы Курашава. Граматы лізнуў крыху ў новаберазоўскай прыхадской школе. Распісвацца і прачытаць малітву неяк тады патрапіў, а мужыку больш і не трэба было. Так прынамсі меркавалі прадстаўнікі царскіх, а затым санацыйных улад.

Распісвацца дзядзьку Арсеню даводзілася рэдка, малітвы чытаў ужо часцей, **але з кніжкамі так пасябраваў, што не расставаўся з імі ніколі.** Кніжкам Арсень Яканюк аддае ўвесь свой свабодны час. Гэтая любоў да кніжак нарадзілася ў сэрцы дзядзькі Арсеня недзе яшчэ ў 1920 годзе. Кніжкі былі дарагія, але Арсень недзе іх здабываў.

У 1931 годзе стаў карэспандэнтам Галоўнага статыстычнага ведамства ў Варшаве. За актыўнае супрацоўніцтва з гэтым ведамствам атрымаў у 1933 годзе бронзавую медаль. Зараз спадзяваецца атрымаць залатую медаль заслужанага карэспандэнта Галоўнага статыстычнага ведамства. Будзе гэта як найбольш заслужаная медаль. Бо дзядзька ўжо каля 30 год актыўна назірае за жыццём вёскі. У Арсеня Яканюка можна даведацца, які плён мелі, скажам, сёлета яго аднавяскоўцы, колькі чаго і якім метадам пасеялі, як нясуцца куры, колькі настрыжана воўны ад авечак... Усё, што толькі адносіцца да працы селяніна, дакладна месяц за месяцам запісана ў Арсеня Яканюка. І кніжкі... Кругом у яго ў хаце кніжкі.

Першая яго бібліятэка, якую накапіў да 1939 года, прапала ў агні вайны. Асталіся толькі адзіночныя экземпляры. Дзядзька Арсень пачаў зноў збіраць кніжкі. Паедзе, бывала, на кірмаш у Гайнаўку, прадасць штосьці і ў... кнігарню. Жонка крычыць, што грошы дарма траціць, а Арсень выслухае яе церпяліва ды за першай нагодай зноў валачэ ў хату горбу кніжак.

Цяпер у Арсеня вялікая бібліятэка. Каля 900 тамоў! Уся руская і савецкая класіка. Пачаўшы ад Ламаносава аж да Шолахава. Хопіць назваць першае прозвішча нейкага вядомага пісьменніка, а дзядзька Арсень, як з рукава, сыпле загалоўкамі яго твораў. Ён не толькі ведае, ён усе іх прачытаў! Проста здзіўляе яго начытанасць.

«Скажи-ка, дядя, ведь не даром...», — чытаю першую страфу «Барадзіно» Лермантава, ды ў той жа момант дзядзька Арсень спыняе і дэкламіруе сам: «...Москва, спалённая пожаром, французам отдана»... Не спыняецца, пакуль не прачытае да канца. А прачытаўшы пачынае «На смерць паэта», затым пераходзіць да Пушкіна і частуе мяне некалькімі адрыўкамі з «Яўгенія Анегіна», дадае некалькі другіх вершаў Пушкіна, пасля з вуснаў дзядзькі Арсеня плывуць поўныя роздуму строфы Някрасава і другіх вядомых рускіх паэтаў.

Рускіх пісьменнікаў і паэтаў дзядзька Арсень абдарае асаблівай пашанай, але таксама чытаў і мае ў сваёй багатай бібліятэцы творы Коласа, Купалы, Янкі Брыля і другіх беларускіх пісьменнікаў. Побач з імі некаторыя творы Міцкевіча, Сянкевіча, Крашэўскага, а з сучасных пісьменнікаў — Путрамента і Брандыса.

Вёску паглынуў ранні асенні змрок. Імжыць халодны, назойлівы дождж. Курашава яшчэ не мае электрычнасці. Дзядзька Арсень жмурыць вочы пры цьмянай газоўцы. Ціха... Ён чытае.

— Цікавяць мяне, — кажа дзядзька Арсень, — не толькі творы мастацкай літаратуры. Ахвотна чытаю кніжкі аб сельскай гаспадарцы, аб спосабах угнаення і апрацоўкі зямлі. Прачытанае стараюся прымяняць на практыцы. Спярша на невялічкіх вопытных дзялянках, а калі вопыт выпадзе добра, дык прымяняю новы спосаб нармальна ў полі. Па кніжках вырасціў я сабе сад, завёў пчолы, пачаў угнойваць поле.

Знізу даверху кніжкі... і кніжкі... Бібліятэка Арсеня Яканюка налічвае каля 900 тамоў.

Кніжкі — гэта сапраўдны універсітэт дзядзькі Арсеня. Доступу да яго ніколі ён не бароніць. Ахвотна пазычае свае кніжкі і старым, і маладым. Найчасцей да яго заходзяць за кніжкамі Філіп Артышук, Васіль Карпюк і дзядуля Самаіл Сегун.

В. Рудчык
Фота аўтара.

БЕЛАРУСКАЯ ТЭМАТЫКА НА ВАРШТАЦЕ ПОЛЬСКІХ ВУЧОНЫХ

Сёння хочам працягваць запачаткаваную ў мінулым годзе артыкулам «Беларусь і польская навука» («Ніва», н. 21) размову аб беларускай тэматыцы ў працах польскіх даследчыкаў. Кожны год прыносіць тут новыя прыкметныя поспехі. У нашай краіне няспынна папаўняецца кола людзей, вывучаючых гісторыю беларускага народа, яго культурную спадчыну, яго сучаснасць.

Вось перад намі ляжаць сёлеташнія нумары сур'ёзнага польскага часопіса «Slavia Orientalis», які выдаецца Камітэтам славяназнаўства ПАН. У №2 часопіса бачым артыкул А. Багроўскай аб беларускім спалучэнні «пайсці ў грыбы». Аўтар разглядае спалучэнне на шырокім фоне розных яго разнавіднасцей і падабенстваў у літаратурных творах і жывой народнай мове, праводзячы аналогіі з падобнымі спалучэннямі ў польскай мове. Прыгадваюцца таксама прыклады, пачэрпнутыя з Беласточчыны, дзе выступаюць разнавіднасці гэтага спалучэння. А. Багроўская ў сваёй публікацыі карысталася дыялектнымі матэрыяламі, якія сабраны ўжо пасля вайны ў каля 80 мясцовасцях нашага ваяводства. Гэтыя матэрыялы захоўваюцца зараз у Працоўні беларускай філалогіі Закладу славяназнаўства ПАН. Адзначым, што А. Багроўская з'яўляецца выпускніцай беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта і працуе ў галіне мовазнаўства.

Значную вартасць прадстаўляе вялікая публікацыя Паўліны Левін п.з. «Аб інтэрмедыях так званых беларускіх» у № 3 «Slavia Orientalis». Гэтае даследванне шырока абмяркоўвае пытанне даўняга беларускага школьнага тэатра, цікавага сваімі пастаноўкамі, т. зв. інтэрмедыямі. Біблійна - евангельскія сюжэты такіх своеасаблівых п'ес спалучаліся з народна - бытавымі, сацыяльнымі тэмамі. Аўтар успамінае аб 35 даступных сёння ў публікацыях або рукапісах тэкстах інтэрмедый, дзе побач з польскімі і украінскімі тэкстамі выступаюць і беларускія ўперамешку тэксты. На думку П. Левін гэтыя творы можна лічыць пачаткам беларускай драмы. Аўтар удала выкарыстоўвае багатую ўжо на гэтую тэму бібліяграфію і выдатна папаўняе матэрыял аб інтэрмедыях, змешчаны ў гістарычным нарысе Ул. Няфёда «Беларускі тэатр» (Мінск, 1959 г.) П. Левін абяцае вярнуцца ў будучыні да гэтай тэмы, калі будзе абмяркоўваць інтэрмедыі рускага народа, з якімі звязаны рэпертуар беларускага школьнага тэатра.

Сёлеташні спецыяльны нумар часопіса «Літаратура людова», прысвечанага V Міжнароднаму кангрэсу славістаў у Сафіі, змяшчае дзве цікавячыя нас публікацыі: Рышарда Вайцяхоўскага «Песні беларускага люду ў зборах Федароўскага і польская народная песня», а таксама публікацыю аўтара гэтых слоў «Элементы фальклора татар на польска-беларуска-літоўскім пагранічы». Р. Вайцяхоўскі даў нам абмяркоўку народных песень на тэрыторыі, заселенай польскім і беларускім насельніцтвам, г.зн. у пагранічнай зоне. Аўтар указвае на рад хібаў у класіфікацыі Федароўскім песеннага матэрыялу, параўноўвае польскія песні з запісамі беларускіх твораў у Федароўскага, а часам супастаўляе з тэкстамі Кольберга. У выніку Р. Вайцяхоўскі спрабуе стварыць карціну, адлюстроўваючую розніцы і падабенствы ў песенным фальклоры двух славянскіх народаў. Артыкул аб татарскім фальклоры ў «Літаратуры людовай» указвае на прыкметныя сляды беларускай моўнай стыхіі ў тэкстах даўніх мусульманскіх кніг — часткова свецкага, часткова рэлігійнага характару — у т. зв. кітабах. Артыкул знаёміць чытача з даўнімі абрадамі і забабонамі татарскага насельніцтва, маючымі шмат агульнага з падобнымі з'явамі ў звычаях польскага, беларускага і літоўскага народаў.

Вядомы кракаўскі вучоны, праф. Тадэуш Станіслаў Грабоўскі працягвае працу над манаграфіяй аб Я. Баршчэўскім, К. Буйніцкім і М. Федароўскім. Звернем яшчэ ўвагу на каштоўную працу гэтага даследчыка аб вядомым чэшскім славісце Ёзэфу Даброўскім. Аўтар указвае на зацікаўленні Даброўскага помнікамі даўняй беларускай пісьменнасці, а асабліва набыткам Францішка Скарыны.

У апошні час польскія даследчыкі больш заняліся асобай Аляксандра Рыпінскага — аўтара выданага ў 1840 г. у Парыжы зборніка «Беларусь. Некалькі слоў аб паэзіі простага люду...». Выдатны польскі філолаг праф. Юльян Кржыжаноўскі ў артыкуле «Польскі Тыртэй» і дэкабрысты» займаецца сувязямі Рыпінскага з Кюхельбекерам. Аказваецца, фальклярыст яшчэ ў гады сваёй службы ў Дзвінскай крэпасці разам з афіцэрам Скшыдлеўскім матэрыяльна дапамагалі Кюхельбекеру, навучалі яго польскай

З ПІСЕМ ЗЕМЛЯКОЎ

НА СТАРАСЦЬ ПАСУДЗІЛІСЯ

Дарагі браце! Жывем мы па-старому і навін вялікіх няма. Адно нядаўна Міхась ізноў судзіўся з братам Хведарам за зямлю. Стрэльнула яму ў галаву на старасць за палоскі ваявацць, калі ўжо жыць засталося нямнога і дзяцей сваіх на людзей вывеў. Дай Бог гэту гаспадарку адолець, што ёсць... Сам хваравітым стаў, яшчэ жонка Зося трымаецца мацней, а то прышлося б даўно пераехаць на сынаў хлеб у горад.

Трэба сказаць, што і Хведар зацятым удаўся, а прытым кавалерам старым застаўся праз сям'ю вялікую. Праўда, прасцяком то ён не быў і нездарма жаніцьбу сваю ўсё адкладаў. Сясцёр у іх было многа і ўзяўся Хведар выдаваць іх замуж ды пасагі фундаваць, каб бацькоўскіх гектараў яны не чапалі. Такім спосабам прыдбаў сабе ўсенька; Міхасю давялося ўсяго на частцы двухгектаравай цэлае жыццё гараваць, а зямля раскідана аж у пяцідзесяці кавалках і нат' у такой Грабінцы знаходзіцца яе крыху.

Нядаўна амаль без пары не пазабіваліся каменнямі ля гарбароўскай дарогі, бо, шчыра кажучы, Міхась любіць прыараць сабе адну-другую скібу, як не ў суседа, дык у Хведара, а той зноў давай адворваць назад і не ўступаць гэтакай хітрасці ды яшчэ міліцыянтамі палохаць. Значыць, прыгразіў скаргаю на пастарунку, бо ратунку ніякага нямаш перад Міхасёвым лакомствам ненаедным. Аднаго дня Хведаравых курэй і парасят двое патруціў хтосьці зернем ядавітым, з горада прывезеным, што на пацукоў і мышэй ужываюць. Вось так і расшумелася грызня страшная між імі, ледзь за сякеры не бяруцца абодва, чаўпецца чорт ведае што!

Міхась суду не выйграў, бо ж іначай і быць не магло, калі зямля Хведару прыпісана. Але падумаўшы на свежы розум, дык і Хведару яна не надта патрэбна. Палосак бязмеры мае, адзін не ў сілах абрабіць іх, калі чалавеку ўжо год пад шэсцьдзесят падыходзіць. Чужым адступае яе, а раз хто не хоча, дык і гэтак аблагамі пакідае, падаткаў не плаціць у час ды ў пору, зусім на пустэльніка прыпадобніўся дзіўнага. Вядома, адзінока век дажывае, толькі суседкі языкастыя жартамі жэняць яго то з тою, то з другою дзеўкаю заможнаю, а ён верыць напраўду, што жаніх з яго цip-топ, яшчэ і з малодкаю справіцца!..

Па-мойму, я так зрабіў бы: хочаш, Міхась, зямлі? Бяры, вунь, рабі сабе, дай табе Божа здароўе, каб не марнавалася па-пустому і ўдвух будзем неяк гадзіцца па добрай волі. Ды дзе ж там! Хведар разбушаваўся, лямантуе, што хутчэй ён на сцежцы памрэ, чымсьці Міхасю паддасца; хутчэй ён гаспадарку спаліць, чымсьці Міхась паспее з яе штосьці схапіць, скарыстаць; хутчэй ён голым на вуліцу выйдзе і да рэшты распрадасца, чымсьці меў Міхасёвым судам здавацца! Смешна слухаць такое ў цяперашняй вёсцы, але я не дзівую ім. Старыя жыццё прамарнавалі, гектары купляючы, за межы б'ючыся, і выдаецца ім, што ўжо гэтак і быць павінна, каб за зямлю брата роднага выракацца і сясцёр, і ваўком глядзець сабе ў вочы, і чакаць братавай смерці, як збаўлення!

Цяжка зразумець іхнія жалі, разабрацца ў іхніх рацыях, што каму належыцца. Але дзівіць мяне тое, чаму Міхасёвы дзеці, вучоныя, не стараюцца прыпыніць бацьку ад людскога пасмешышча?

На днях чуў я, што нібы, каб не сынава нацкоўванне, дык Міхась, пэўна, не ўздумаў бы па судах валачыцца. Справа, гавораць, у тым, што Хведар з характарам такім напэўна зямлі не аддасць ні кавалачка, але суд можа зрабіць ацэнку Міхасёвай працы ва ўсёй гаспадарцы бацькаўскай, калі браты абраблялі яе разам. І на гэтакай падставе змогуць засудзіць ад Хведара высокія сплаты. Грошы Міхасю непатрэбныя, але яго сынам чаму не — прыдаліся б. А як жа! Мо' кватэру трэба выкупіць пры цэнтральнай вуліцы, а мо' захацелася новага матацыкла або якой-небудзь іншай раскошы ўжыць?..

АДОЛЬ КАСТРЫЦА

ДА САРАКАГОДДЗЯ КПЗБ

(Працяг са стар. 1)

членамі КПЗБ, стаіць адказнае заданне — збіраць усё, што захавалася і было звязана з дзейнасцю КПП, КПЗБ і КПЗУ, і перадаваць у Музей і Інстытут гісторыі партыі.

Былых членаў КПЗБ, хоць было калісь тысячы, асталося ўжывых ужо нямнога. Загінулі ў турмах, канцэнтрацыйных лагерах, на вайне, у партызанскай барацьбе, у барацьбе з фашысцкімі бандамі ў першыя гады стварэння Польскай Народнай Рэспублікі. Ды і шмат ужо памерла натуральнай смерцю. Мала хто дагэтуль напісаў аб сваёй дзейнасці і аб дзейнасці той арганізацыі, да якой належыў. А вось такія мемуарныя запісі з'яўляюцца для гісторыкаў вельмі важным матэрыялам. Чым больш будзе мець Інстытут гісторыі партыі нашых мемуарных запісей, тым хутчэй і дакладней будзе адтворана гісторыя дзейнасці КПЗБ.

Вядома, што не кожны можа сам напісаць аб тым, што бачыў, перажываў і запамятаў. Такім таварышам трэба дапамагчы. Асабліва тут могуць і павінны дапамагчы журналісты «Нівы», якія, трэба прызнаць, ужо ў гэтым напрамку трохі спрабавалі рабіць.

Думаю, што справа збірання дакументаў і матэрыялаў аб дзейнасці КПЗБ, а таксама «Грамады», «Змагання», Таварыства Беларускай Школы павінна стаць адным з пільных заданняў Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Прэзідыум ГП БГКТ павінен абмеркаваць гэту справу і адпаведна паставіць яе перад усімі членамі Таварыства.

У. СТАНКЕВІЧ

Шпакоўскі гасцінец будзе раўнюсенькі, як асфальт. Калісьці з Вышак да Шпакоў ехаць было караю: воз ламаўся ў тапеліцы на кавалачкі.

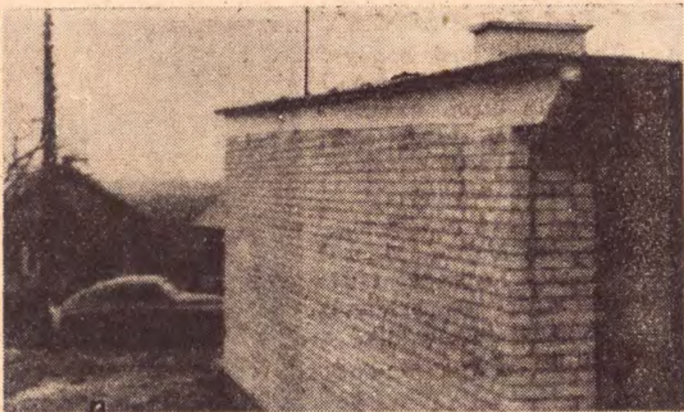
Тэкст і фота — ся

мове і знаёмілі з польскай літаратурай. Ю. Кржыжаноўскі пераканаўча і доказна лічыць Рыпінскага выдатным фальклярыстам і называе яго прагрэсіўным пісьменнікам свайго часу.

Многія дагэтуль невядомыя факты з біяграфіі А. Рыпінскага пусціў у навуковы абыход кракаўскі даследчык Францішак Герман. Маем тут на ўвазе апублікаваны ім сёлета артыкул у часопісе «Этнаграфія польская». Дзякуючы гэтай публікацыі выявілася, што ў асобе Рыпінскага маем гуманіста з вельмі ўсебаковымі зацікаўленнямі. Ён ужо з дзіцячых год цікавіўся беларускім фальклорам; з'явіўся ўдзельнікам паўстання 1831 года, а пасля лёс прымусіў яго блукацца на эміграцыі. Цікава, што будучы ўжо на Захадзе, менавіта, дзякуючы любві да Беларусі Рыпінскі зблізіўся з Адамам Міцкевічам і прысвяціў яму твор «Сяржант-філосаф». Дагэтуль беларускія літаратуразнаўцы лічылі датай смерці Рыпінскага 1840 год. Аднак з артыкула Ф. Германа даведваемся, што ён вярнуўся пасля амністыі на радзіму ў 1859 г. і яшчэ ў 1866 г. перапісваўся з пецярбургскім часопісам «Край». Усё ж такі дакладны год смерці Рыпінскага і далей застаецца таямніцай.

Мы пастараліся ў кароткай форме прадставіць чытачам «Нівы» найбольш прыкметныя дасягненні польскіх вучоных і даследчыкаў у вывучэнні Беларусі. Неўзабаве вернемся яшчэ таксама да азнаямлення Вас з дасягненнямі беларускай навукі ў спазнанні польска - беларускіх сувязей. Аднак ужо сёння можам адзначыць, што і ў Польшчы і на Беларусі па-сур'ёзнаму і з ахопам розных пытанняў паспяхова працуюць даследчыкі, працуюць на карысць адной агульнай справы — зближэння двух народаў і паглыблення іх узаемазразумення.

М. КАНАПАЦКІ

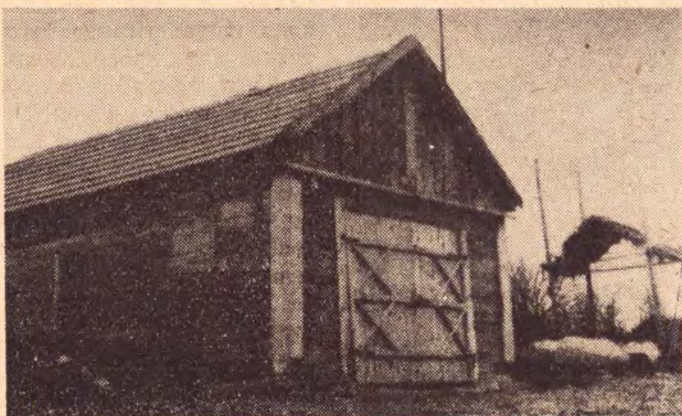
Навіны з Цялушак

«Ніве» прыходзілася пісаць пра Цялушкі як аб вёсцы, дзе расцяць слаўныя агуркі, даўно хваленыя гандлёвымі фірмамі. Нядаўна мы зноў наведалі гэту вёску і сустрэла нас тут прыемная нечаканасць. Аказваецца, цялушкоўскія людзі бойкія не толькі ў гандлю, але і ў грамадскіх справах. Кажуць, што ўсё пачалося ад моманту будовы мураванай крамы. Так ці інакш, хопіць таго, што непадалёку ад новай крамы паявілася пажарная раміза, хоць і драўляная, але свая. Пры тым скарыстала мясцовая школа, для якой з рэшты матэрыялаў зроблена восем цэментных слупікаў, патрэбных да заканчэння агароджы пляца (сетка ўжо ёсць).

На здымку відаць, як каля старой крамы прыпынілася легкавая машына. Хтосьці пажартаваў, што трэба пачакаць з публікацыяй такой фатаграфіі: пазней можна будзе напісаць, што гэта прыехалі прадстаўнікі ўлад на ўрачыстасць адкрыцця святліцы. Такім чынам нашы субяседнікі выявілі яшчэ адзін свой план — з былой крамы мець уласную святліцу, ну і тэлевізар. Верым, што ў Цялушках не адступяцца ад задуманага, а таксама даб'юцца дапамогі ўлад. «Ніва» са свайго боку абяцае сфатаграфаваць тады цэлае свята вясковай культуры (не толькі легкавую машыну шаноўных гасцей).

З нецярплівасцю чакаем!

Тэкст і фота — С. Яновіч

Пра ганаровага Мішку

У той дзень у Койлах весяліліся, так сказаць, на два канцы. Ля новаберазоўскай дарогі, у пахілай хаціне Галёнкі хрысцілі малютку Марыську, а па другі бок вёскі ў сядзібе Ціханюка, што каля курашаўскага гасцінца, бушавала доньчына вяселле. Словам, спевы і весялосць.

Настаў вечар, і маладыя кумы Надзя з Алёшам праводзілі хросных гасцей, зайшлі на вясельную забаву, шпацыравалі па вуліцы, аж напаткалі Мішку Раманюка з дзяўчынаю на матацыкле. Разгаварыліся, рассмяяліся пад п'яныя жарты. Кум узяўся цягнуць дзяўчыну з сядла, і тут здарылася неспадзяванае: Мішка загарэўся раптоўнай злосцю. Шывырнуў матацыкл прэч і зашыпеў, што ён, Мішка Раманюк, паедзе толькі тады, калі кум падыме машыну з гразі, запусціць яе і падасць у рукі. Грызня ўжо-ўжо вісела на валаску, зыходзіліся прахожыя. Нейкі Мішкаў зямляк не вытрымаў і замармытаў яму ў вочы:

— Якая табе халера, шэршнем кідаешся!?

Падрнялі матацыкл, запусцілі і падалі ў рукі. Пасвараныя загаварылі аб згодзе і на тым разышліся.

Мішку, сыну багатых Раманюкоў з найлепшаю хатаю ў вёсцы, не да таго, каб напраўду пагадзіцца, не. Ён чым хутчэй папёр на забаву, клікнуў сваіх сябрукоў і ўсе разам згаварыліся «паляваць» за параю кумаў. Адважныя, падпітыя. Яны вынырнулі, бы з-пад зямлі, мамантальна наваліліся на Алёшу. У Мішкі бліснуў нож. Надзя хапілася за яго руку, завішчала. Хтосьці размахнуўся на яе штахетаю біў і біў па пальцах да крыві, потым ударыў па скроні і Надзя, непрытомная, упала на зямлю. Мішкаў нож заскрыгатаў па Алёшкавай галаве, па чэрапе.

Назаўтра ў Койлах адна і гутарка была, што пра Раманюкоў напад. Паявілася міліцыя, прыязджала шпітальная карэтка. Параненых бінтавалі, аглядалі. Старыя лямантавалі. Ацвярозеўшы, Мішка зразумеў, што не мінаваць яму кары. Памалютку, сцежкамі - дарожкамі падаўся на чыжоўскі пастарунак і там далікатна пастукаўся ў дзверы. Увайшоўшы, беражна паклаў на стале перад камендантам пяць чырвоных стозалатовак. Хабар. За што? За тое, каб махнулі рукою на следства. Але гэтыя пяцьсот не ўсё, яшчэ прынясе літра і добрую закуску!

Аднак Мішка Раманюк не паспеў выйсці з пакоя каменданта — яго арыштавалі.

*

Цяпер Мішкі, багатага Мішкі Раманюка, які на ўсіх глядзеў зверху і верыў толькі ў грошы, няма ў Койлах. За пабой засуджаны на два гады турмы, а за спробу падкупіць атрымаў яшчэ год турмы і тысячу злотых кары (раз ты такі грашавіты). Тры гады ён выкрэсліў сабе са свайго маладога жыцця. А ўсё праз гэты гонар, п'яны гонар...

К. Янкоўскі

Для таго, каб спачуваць чужому цярпенню, дастаткова быць чалавекам, але для таго, каб спачуваць чужой радасці, трэба быць анёлам.

Жан Поль (псеўданім Іогана Паўля Фрыдрыха Рыхтэра; 1763 — 1825) — вядомы нямецкі пісьменнік.

Афрыканская экзотыка

Гэты здымак з Гвінеі (Афрыка). Чорныя прыгажуні ў святочны дзень папісваюцца на вуліцах сваімі ўмеласцямі. Спеў і танец, а пры тым цікавыя ўборы. У руках у сетках афрыканскія плады велічынёю з людскую галаву. (вл)

Вестки БССР

Самаходны скрэпер-гігант

Дарожнікі нямала дзівіліся, убачыўшы незвычайны скрэпер. Кожнае кола гэтага гіганта было такое, што нават высокі чалавек ледзь дацягнуўся б да верху шыны. Але самае дзіўнае ў тым, што рухаўся гэты скрэпер сам, без дапамогі трактара. І як рухаўся! Хуткасць яго, нягледзячы на велізарныя размеры, была амаль такая, як і ў грузавікоў.

Новы самаходны скрэпер «Д—392» з аднавосным цягачом «Бел АЗ — 531» створан на Магілёўскім заводзе пад'ёмна - транспартнага абсталявання сумесна з канструктарамі Усесаюзнага навукова - даследчага інстытута будаўнічых і дарожных машын. Ён можа набраць у свой коўш 18 кубаметраў зямлі і адвезці яе з хуткасцю 40 км за гадзіну. Магутнасць рухавіка «Бел АЗ» 375 конскіх сіл, агульная вага машыны — 28 тон. Нягледзячы на велізарныя размеры, кіраваць скрэперам гэтак жа лёгка, як легкавой машынай.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

САЙГОНСКІЯ ІНТРЫГІ

У пятніцу ранкам 1-га лістапада прэзідэнт Нго Дзінь Дзьем папрасіў да сябе амерыканскага пасла ў Паўднёвым В'етнаме містэра Лоджа. У такую пару на вуліцах сталічнага горада Сайгона стаяла цішыня. Толькі дзе-нідзе сланяліся амерыканскія падафіцэры і паліцэйскія патрулі. Вакол прэзідэнцкага палаца відаць зеніткі. Пасол Лодж незадаволена скрывіўся: усім вядома, што камуністычны партызанскі рух В'етконга не мае самалётаў. Значыць, Дзьем баіцца ўласнай арміі. Размова Дзьема з Лоджам зацягнулася.

Тым часам, вайсковы дарадчык генерал Мінь, празваны «Вялікім Мінем», сустрэўся на абедзе з сябрамі ды знаёмымі, высокімі афіцэрамі паўднёвав'етнамскай арміі. Праз хвіліну «Вялікі Мінь» павысіў голас так, каб усе добра чулі яго, і сказаў, што падрыхтаваны замах супроць Дзьема. Усміхаючыся залатымі пашчэрбленымі зубамі, «Вялікі Мінь» запытаў: «Хто з прысутных не хоча прыняць удзелу ў замаху?»

Зрабілася ціха. «Я», — азваўся палкоўнік Тунг. Спадзяваліся таго — раздаўся пісталетны стрэл: Тунг, камандзір спецыяльных атрадаў, паваліўся мёртвым на падлогу. Цяпер можна было спакойна размеркаваць астатнія дэталі акцыі.

Трэба сказаць, што планы акцыі рыхтаваліся з тыповай усходняй хітрасцю. Ужо летам група генералаў і малодшых афіцэраў перацягнула на свой бок генерала Дзіня, аднаго з двух людзей, якія мелі права распараджацца ўсякімі перагрупіроўкамі паўднёвав'етнамскай арміі. (Другім быў генерал К'ян, які стацыянаваў на поўнач ад Сайгона). Пераход генерала Дзіня да змоўшчыкаў меў рашаючае значэнне для планаванага замаху: ён з'яўляўся камандзірам III арміі, размешчанай у самым Сайгоне. Прытым Дзінь — ваенны дарадчык і давераны прэзідэнта Дзьема. І вось у кастрычніку задумаў ён падступны манеўр. Ад'ютанта паслаў на правінцыю разважыць планы замаху з афіцэрамі — камандуючымі вайсковымі часцямі на поўдзень ад сталіцы, а сам аднаго дня накіраваўся да шэфа тайнай паліцыі Нго Дзінь Нью — роднага брата Дзьема — і расказаў яму, што ходзяць слыхі пра нейкую змову. У выніку гэтай размовы ген. Дзінь і палкоўнік Тунг (той, што пасля загінуў на генеральскім абедзе) атрымалі заданне пакрыжаваць магчымы замах. Так нарадзілася сакрэтная «Аперацыя брава 2». Згодна з ёю быў выданы загад выслаць на правінцыю частку спецыяльных атрадаў, падпарадкаваных палкоўніку Тунгу, бо нібы сярод іх шырылася змова. Сапраўды ж былі гэта найбольш адданыя Дзьему вайсковыя часці. Генерал Дзін, карыстаючыся атрыманымі ад прэзідэнта ўпаўнаважаннямі для правядзення перагрупіроўкі войска, выслаў на правінцыю тыя атрады, якіх камандзіры былі западозраны, што ў крытычны момант могуць не падтрымаць замаху. Агенты ўнутранай службы бяспекі не на жарты занепакоіліся пачынаннямі вайсковых улад. Аднак сам прэзідэнт, як і яго брат Нью, шэф тайнай паліцыі, не дапускалі ніякіх падазрэнняў і поўнасцю адобрылі распараджэнні ген. Дзіня. Яны не прадчувалі, што самі сабе капаюць магілу...

Генерал Дзінь ва ўсім мае вольную руку, карыстаецца абсалютным даверам. У рамках «Аперацыі брава 2» фарміруе ў Сайгоне спецыяльныя часці. Адна з гэтых часцей, пасля крывавага абеду, у 13 гадзін заняла кватэру паліцыі і радыёстанцыю. Іншыя групы занялі стратэгічныя пункты сталіцы. Пачаўся штурм палаца. Прэзідэнт і шэф тайнай паліцыі падземнымі ходамі прабраліся ў кітайскі квартал горада і там схаваліся ў каталіцкім касцёле. Абодва яны былі застрэлены ў вайсковым браневіку змоўшчыкаў, калі былі злоўлены і везены.

Новы ўрад Паўднёвага В'етнама чакаў усяго тыдзень на афіцыйнае прызнанне яго Злучанымі Штатамі Амерыкі. У Вашынгтоне не плакалі па Дзьему, а хутчэй наадварот, уцешыліся такім паваротам спраў. Нарэшце, замест таго, каб ваяваць супроць В'етконга і будыстаў, што абазначае вайну амаль з цэлым народам, паўднёвав'етнамскія мілітарысты будуць ваяваць цяпер **толькі** супроць В'етконга, які дамагаецца аб'яднання В'етнама.

*

Утрыманне дзьемаўскага рэжыму каштавала Злучаным Штатам Амерыкі мільён долараў штодзень. Дагэтуль ЗША ўтапілі тут восем мільярдаў долараў, узброілі па зубы чатырохсоттысячную армію, далі чатырнаццаць тысяч сваіх «вайсковых дарадчыкаў». (а-ся)

Заклінацелі змей

Змей вылаўліваюць спецыялісты гэтай справы. Іх на ўсходзе называюць заклінацелямі або факірамі. Заклінацелі — гэта свайго роду дрэсіроўшчыкі львоў, тыграў, сланоў і іншых звяроў. Гэта ж самае і тут. Факіры «заклінаюць» змей, уздзейнічаючы непасрэдна на іх саміх. Даўно вядома, што змеі вельмі ўспрыймальныя да музыкі. Слухаючы яе, яны ўпадаюць у здрантвенне, супакойваюцца, быццам засынаюць і становяцца на гэты час бяспечнымі. Асабліва «музыкальная» адна з самых страшных змей — кобра, ядавіты ўкус якой смяротны. Яна жыве ў паўднёвых краінах.

У Індыі, напрыклад, факіры «заклінаюць» кобру пры дапамозе флейты або дудачкі. Пачуўшы мелодыю, кобра высоўвае галаву і, быццам зачараваная, слухае музыку, зусім супакойваецца і ўпадае ў стан гіпноза. У гэты момант заклінацелі - дрэсіроўшчыкі могуць браць іх рукамі, вешаць на шыю, усё роўна як вяроўку. Аднак дрэсіроўшчыкі павінны пазбягаць мацнейшых рухаў, бо тады змяя «прабудзіцца» і можа кінуцца на чалавека, а гэта азначае ўжо непазбежную смерць.

Работа са змеямі патрабуе вялікай мужнасці і вытрымкі. (мх)

У чым карысць цыбулі і часнаку

Мы шырока ўжываем у страву цыбулю і часнок, як прыправу. Некаторыя людзі стараюцца есці іх пабольш, асабліва ў сырым выглядзе.

Якое ж дзеянне аказваюць цыбуля і часнок? Эфірнае масла, якое ёсць у іх, надае ежы востры пах і смак, у выніку ўзмацняецца выдзяленне стрававальных сокаў, узбуджаецца апетыт, арганізм лепш засвойвае пажыўныя рэчывы.

Зялёная цыбуля багатая не толькі вітамінам С. У ёй ёсць таксама карацін — рэчыва, з якога ў арганізме ствараецца патрэбны для здароўя вітамін А.

Цыбуля і часнок аказваюць таксама абеззаражваючае дзеянне, бо выдзяляюць фітанцыды — рэчывы, згубныя для мікробаў.

І ўсё ж гэтыя каштоўныя прыправы калі іх ужываць часта і ў вялікіх колькасцях, могуць прынесці шкоду.

• • •

у нашай краіне больш 5.692.000 радыёпрыёмнікаў, а тэлевізараў 1.112.000. У Беластоцкім ваяводстве радыепрыёмнікаў налічваецца 161.000, у тым 78.100 на вёсцы. Тэлевізараў зараз 4.569 (даныя з 30.VI.1963 г.). Матацыклаў на Беласточчыне 43.000.

МОДНЫЯ ПРЫЧОСКІ НА КАРНАВАЛ

Каб зрабіць такую прычоску як на гэтых здымках, абавязкова трэба круціць валасы на валкі паводле замешчаных рысункаў пры кожнай прычосцы. Раім паспрабаваць, напэўна ўдасца, а тады поспех у хлопцаў пэўны!

• • •

ТРЫБУНА чытачоў

СПРАВЫ САНІТАРЫІ

Ад чысткі зубоў да прафілактычных прывівак

Санітарны стан нашага грамадства патрабуе пастаяннай шырокай прапаганды ў галіне аховы здароўя і гігіены. Гадовыя сумы на санітарную асвету складаюць 15 млн. зл. На гэтыя грошы па ўсёй краіне праводзяцца лекцыі і даклады, дэманструюцца навукова-папулярныя фільмы, друкуюцца кніжкі і брашуры.

Распаўсюджваннем ведаў аб санітарыі і гігіене займалася раней больш дзесятка розных арганізацый і ўстаноў. У некаторых мясцовасцях мерапрыемствы паўтараліся некалькі разоў рознымі арганізацыямі, а ў іншых — не рабілася нічога. Каб палепшыць папулярызацыю і прапаганду санітарыі і гігіены, цяпер арганізаваны спецыяльны Каардынацыйны Камітэт і мясцовыя камітэты, з ім супрацоўнічаючыя. У склад камітэтаў уваходзяць прадстаўнікі ўсіх устаноў, якія цікавяцца справамі санітарыі. Галоўным каардынатарам з'яўляецца Польскі Чырвоны Крыж.

Супольныя намаганні і канкрэтны план дзейнасці асобных арганізацый, які будзе абапірацца на мясцовыя патрэбы, дасць магчымасць выдзеліць асобныя праблемы і спыніцца на найбольш важных і пільных.

ГАРЭЛКА І ДЗІЦЯ

Сярод людзей, п'ючых алкаголь, найбольшую групу складаюць людзі паміж 20—25 годам жыцця. Значыць, людзі маладыя, якія толькі пачалі ці пачынаюць жыццё. Якія жэняцца і родзяць дзяцей.

Які ж вывад можна з гэтага зрабіць?

А што кажуць ужо існуючыя факты?

40% дзяцей у нас родзяцца з павясельнай ночы, а гэта ж ноч п'яная. Такое дзіця ужо ў зародку знаходзіцца пад уплывам алкаголю, які не забівае людскога зародку, але яго калечыць.

І таму сярод недаразвітых дзяцей 46% сваё недаразвіццё здабылі ўжо ў моманце запладнення.

Беластоцкія вучоныя даследвалі групу 4500 дзяцей школьнага ўзросту. З іх 500 вучыцца дрэнна ў школе па прычыне п'янства ў сям'і. 3% (135 дзяцей) наогул не падыходзяць для нармальнай школы, 13% (585 дзяцей) — цяжкія, недараўноўваюць нармальным дзецям у навуцы — таксама па прычыне алкаголю.

І таму: калі выпіваеш, памятай, чалавеча, пра дзяцей, тых, якія ёсць і якія могуць быць. (вл)

З даплаты да гарэлкі

100 тысяч злотых атрымаў гайнаўскі грамадскі супрацьалкагольны камітэт з даплаты да алкагольных напіткаў. Гэтыя грошы далі магчымасць арганізаваць пры навуковай бібліятэцы ў Гайнаўцы залу - чытальню з часопісамі з супрацьалкагольнай тэматыкай, аб'яздовую выстаўку, паказваючую вынікі п'янства, кінафільмы, лекцыі і гутаркі на прадпрыемствах на тэму супрацьалкагольнага лячэння і прафілактыкі. Пры ўсіх пунктах аховы здароўя Гайнаўскага павета выстаўлены вітрыны з фотаздымкамі і артыкуламі аб выніках п'янства і барацьбе з ім.

Пры раённай клініцы ў Гайнаўцы адкрыты кабінет лячэння алкаголікаў. З фонда, існуючага з даплат да алкагольных напіткаў, у трох гайнаўскіх школах арганізаваны дзіцячыя святліцы. Аказана дапамога дзецям алкаголікаў у форме адпачынку ў лагерах і беззваротных грашовых дапамог.

У снежні адбудзецца сустрэча шафёраў з грамадскім супрацьалкагольным камітэтам, у часе якога адбудзецца конкурс аб выніках ужывання алкаголю сярод шафёраў.

Дзякуючы працы гайнаўскага супрацьалкагольнага камітэта значна зменшылася спажыццё алкагольных напіткаў.

Ю. Козак
Гайнаўка

Направа дарог грамадскім чынам

Год Беластоцкай Зямлі мабілізаваў усё грамадства Гайнаўскага павета да новага ўкладу працы грамадскім чынам пры направе дарогі, які стаў ужо традыцыяй.

Грамадскім чынам да канца кастрычніка пракладзена 20,4 км і палепшана 8 км жвіровых дарог. Пракладзена 7 км дарогі Альхоўка — Масева. Асабліва добра папрацавалі тут жыхары Масева. Дзякуючы гэтаму ў будучым годзе тут будзе курсаваць аўтобус. Заканчваецца пракладка 6-кіламетровай дарогі Ласінка — Тынявічы, Старое Корніна — Дубічы Царкоўныя (6 км) і Вулька Тэрэхоўская — Чарэмха — 2,5 км.

Жыхары Гайнаўскага павета абавязаліся да канца 1964 года зажвіраваць або забрукаваць вуліцы ва ўсіх вёсках.

У гэтым годзе пракладзены вуліцы ў вёсках Савіны Груд, Доўгі Брод і Луцчы, а заканчваецца жвіраванне ў вёсках Пяскі, Бярэзішча, Грузка і Ліпіны.

Да перадавых грамад у працах грамадскім чынам належаць Кляшчэлі, Старое Корніна, Дубічы Царкоўныя, Новаберазова, якія ўклалі максімум старанняў.

Агульная вартасць працы грамадскім чынам ацэньваецца на 7.820 зл., а гэта значыць, што грамадскі фонд гэтага года выкарыстаны поўнасцю.

Ю. КОЗАК
Гайнаўка

НЕ ТОЛЬКІ ДАРОСЛЫЯ...

вучацца гаспадарыць. Дзеці таксама. Праз вучнёўскія крамы ў школах. Такіх крамаў у нашых школах на вёсцы 456. Працуюць пад наглядам Саюза гмінных спулдзельняў, які каб заахвоціць настаўнікаў да супрацоўніцтва, штогод кожнаму апекуну школьнай крамы дае ўзнагароду ад 500 да 1000 злотых.

Перадавой крамай з'яўляецца крама ў школе ў Яцаўлянах на Сакольшчыне. (вл)

Цэментныя могілкі

Ля малешаўскай дарогі валяюцца дзесяткі кругоў да перамычак. Ужо два гады валяюцца. Непрыдатныя яны, бо проста рассыпаюцца на вачах. Гавораць, калісьці пры іх выгрузцы з машыны аднаму рабочаму адбіла палец, бо круг разваліўся ў руках напалавіну. Не дзіва, мы таксама без асаблівай сілы ледзь не развалілі ўшчэнт адзін круг.

Але хтосьці рабіў гэтыя кругі і хтосьці плаціў за іх. Ці не час ужо звярнуць іх назад бракаробу або хаця б прыбраць гэты сметнік ля новай прыгожай дарогі?

Тэкст і фота — ся

Увага, вучні 7 класаў!

Ці напісалі ўжо вы працу на конкурс «Гісторыя маёй вёскі»? Умовы конкурсу глядзі ў № 46(403) «Нівы» з дня 17 лістапада.

Тэрмін прысылання прац канчаецца 15 снежня.

М. Л.

КІНО

Праграма

на 17.XII. — 22.XII. 1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Poste-Restante" (rum.), 17—19. „Król Maciuś I" (polski), 20—22.

Дубіны
„Trudne godziny" (radz.), 21—22.

Нараў
„Czerwone berety" (polski), 18—22.

Нараўка
„Gangsterzy i filantropi" (pol.), 13—22.

Чаромуха
„Piąty wydział" (jugosł.), 17—19. „Mam tu swój dom" (pol.), 20—22.

Чыжы
„Księga dżungli" (angl.), 19—22.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Na białym szlaku" (polski), 18—22.

Бранск
„Dom z facjatą" (radz.), 17—20. „Ostatni kurs" (polski), 20—22.

Гродзіск
„Kolorowe pończochy" (polski), 18—22.

Орля
„Trudne lata" (włoski), 18—22.

Райск
„Champion" (USA), 18—22.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Karabiny i gołębie" (węg.), 17—18. „Diabeł morski" (radz.), 19—20. „Mam tu swój dom" (pol.), 21—22.

Міхалова
„Zemsta zza grobu" (francuski), 17—18. „Biedna ulica" (bułg.), 19—20. „Następcy tronów" (włos.), 21—22.

Супрасль
„Rodzaj miłości" (angl.), 17—19. „Krążownik szos" (franc.), 20—22.

Чорна Беластоцкая
„Wszyscy na scenę" (USA), 17—18. „Uczeń diabła" (USA), 19—20. „Ona broni ojczyzny" (radz.), 20—22.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Dziki pies Dingo" (radz.), 17—18. „Pod słońcem Indii" (hin.), 19—20. „Siedem nianiek" (radz.), 21—22.

Мілейчыцы
„Siedem nianiek" (radz.), 17—19. „Jak być kochaną" (pol.), 20—22.

Нурэц
„Przygody Munchhausena" (czeski), 17—19. „Torreador" (meksykański), 20—22.

Сідра
„Europolis" (czeski), 17—19. „Trzynastego nocą" (bułg.), 20—22.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Ludobójcy" (szwedzki), 17—19. „Kozara" 20—22.

Сухаволя
„Mecz w piekle" (węgierski), 17—19. „Przepustka na ląd" (radz.), 20—22.

Шудзялава
„Globke — biurokrata śmierci" 18—22.

Янаў
„Płonąca wyspa" (radz.), 17—18. „Rudy" (radz.), 19—20. „Smarkula" (polski), 21—22.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Księga dżungli" (angl.), 21—22.

Новы Двор
„SOS na Pacyfiku" (angl.), 21—22.

Ружаны Сток
„Złoto" (polski), 17—18. „X-25 wzywa" (jugosł.), 19—20. „Tamango" (francuski), 21—22.

Дарагое **Сэрцайка!**

Дарагое Сэрцайка, пішу табе аб сваёй справе. Два гады, як мы пазнаёміліся з Алікам. Алік — машыніст, а я працую на гаспадарцы. Ён не часта адведвае мяне, раз на месяц, або яшчэ менш, гаворыць, што баіцца людскіх языкоў. Алік просіць, каб я чакала, калі ён пабудуе хату, тады мы пажэнімся. Бо бацькі Аліка працуюць на гаспадарцы, а ён не хоча разам з бацькамі жыць. Вясной будзе ўжо будаваць. Ён не вельмі прыгожы, але мае добры характар. Дарагое «Сэрцайка», парай, што рабіць: чакаць на яго ці не, бо можа і ашукаць мяне. Штосьці мне не верыцца, бо чаму ж ён так мала адведвае мяне? Мае бацькі раяць выходзіць замуж за другога хлапца, які мне падабаецца, але ён мае ў сабе нешта дрэннае, і таму баюся ісці за яго. Парай, што рабіць.

Вера з Бельскага пав.

Дарагая **Вера'**

Пытаеш, ці чакаць на Аліка, ці выйсці замуж за каго-небудзь, бо баішся, каб Алік не ашукаў цябе з жаніцьбай. На гэтае пытанне не так лёгка адказаць толькі на падставе таго, што ты напісала. Ты не пішаш колькі табе год, але з лісту рынікае, што вельмі спяшаешся выйсці замуж. Пішаш, што Алік мае вельмі добры характар. Я трохі сумняваюся ў яго праўдамоўнасці. Калі ён цябе кахае, дык чаму ж так рэдка прыязджае да цябе. Не верыцца мне, што з-за людскіх языкоў ён так рэдка наведвае цябе. Гэта ж сапраўды глупства для сур'ёзна думаючага чалавека, тым больш для закаханага. Цяжка мне сказаць таксама аб тым другім, які табе падабаецца, але ты знайшла ў ім штосьці дрэннае. Шкада, што ты не напісала нам аб гэтым канкрэтна. Я думаю на падставе твайго лісту так: не спяшайся яшчэ замуж, бо ні Аліка, ні другога ты не кахаеш. Калі хочаш ужо выйсці за Аліка, дык пачакай, вясна не так ужо далёка, а тады будзе відаць, мо' да гэтага часу яшчэ хто-небудзь спадабаецца? Калі хочаш пераканацца, ці Алік сапраўды думае з табой ажаніцца, дык пачакай да вясны, а тады, калі будзеш бачыць, што і далей Алік не спяшаецца жаніцца, дык скажы яму, што выходзіш замуж за другога, што нібыта бацькі цябе аддаюць. А ты не хочаш гэтага другога і хацела б, каб Алік як найхутчэй ажаніўся з табою, баючыся, каб бацькі цябе не аддалі за другога. І вось тады ўбачыш: калі Алік згодзіцца як найхутчэй жаніцца з табою, дык і да другой вясны можаш на яго чакаць са спакойным сэрцам, што напэўна цябе не пакіне. А калі не, скажа, што калі не хочаш на яго чакаць, дык можаш выходзіць, дык думаю, што і не павінна на яго чакаць. Зрэшты, ты і сама гэта зразумееш. А калі ты падабаешся гэтаму другому, дык ён таксама пачакае. Так што не спяшайся, пачакай, а час пакажа ўсё.

Жадаю добрага выбару.

СЭРЦАЙКА

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-181 NBP Białystok 1 Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024.
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie 6 $ — w USA.
Nakład 5455 BHK A3

КУР'ЁЗЫ

МЕДАЛІ

Медалі не заўсёды ўпрыгожваюць цела. Англійскі кароль Георг V упрыгожваў узнагародамі сядло свайго каня, а былы дыктатар Дамініканскай Рэспублікі Трухільо ўзнагароджваў вышэйшымі ордэнамі і медалямі сваіх любімых коней. Кароль Гаіці Сулук І у мінулым стагоддзі прышпільваў узнагароды сваім салдатам проста да цела, паколькі воіны былі голыя.

• • •

Усмешкі

Чайная лыжачка выклікала на спаборніцтва экскаватар і атрымала першую прэмію. Нездарма яна круцілася на вачах у начальства.

• • •

ШАНЦЫ

Два прыяцелі, урач і адвакат, размаўляюць за кубкам кавы. Урач гаворыць:

— Ты ж не будзеш адмаўляць, што твае кліенты зусім не анёлы!

— Згодзен, але твае маюць вялікія шанцы стаць імі.

ДОБРЫ ЎЧЫНАК

Жонка пытае ў свайго мужа:

— Ці зрабіў ты ў жыцці хоць адзін добры ўчынак?

— Го, ды яшчэ які! — адказаў муж.

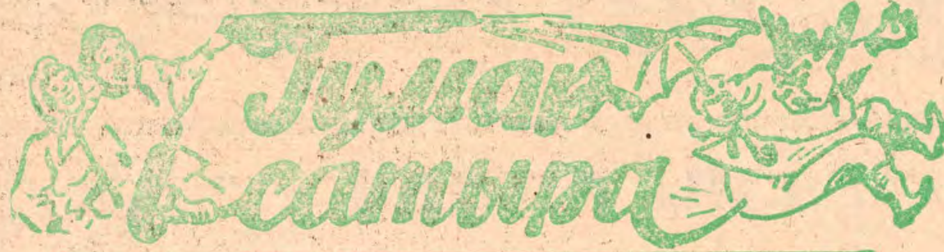
— Які ж? — з насмешкай цікавіцца жонка.

— Выратаваў цябе, узяўшы замуж.

НЕ ЗРАЗУМЕЎ

— Ці нарадзіўся ў вашай вёсцы хоць адзін вялікі чалавек?

— Ды не. У нас звеку нараджаюцца толькі маленькія дзеці.

ДУМКІ ЯСЬКІ АПАЛОНІКА

Не кожны нос любіць аднолькавы пах.

*

Вінцук надта культурна сядае за стол, але вылазіць без памяці.

*

Цімох усё цэпам клёпае, збіваецца на багацтва.

*

Хвядоры ад чутак выраслі доўгія вушы.

*

За апошнія грошы купіў сыну матацыкл і не мае магчымасці заплаціць падатку.

— Учора цікавіў цябе атам, а сёння нейкі бусел. Адкуль табе прыходзяць у галаву гэтыя пытанні?

КАМПРАМІС

— Уяві сабе, я быў у двух лекараў. Адзін прыпісаў мне мора, а другі — пешыя прагулкі. Я цяпер не ведаю, што рабіць.

— Ідзі пяшком да мора.

ХТО ЗАПЛАЦІЦЬ

Дачка: — Тату, ты столяр, чаму ты не зробіш і для нас прыгожыя камбінаваныя мэблі?

Бацька: — Няма каму плаціць, дачуся.

СВАЯК

— Ніхто так не папулярны, як я, — расказваў аднойчы Энрыка Каруза. — Неяк у вёсцы ў маёй машыне сапсаваўся матор, і я папрасіў аб дапамозе мясцовага каваля. Разгаварыўшыся, ён запытаў, як мяне завуць, і я адказаў, што Каруза.

— Бог мой! — усклікнуў каваль. — Ніколі і ўявіць сабе не мог, што пад маім сціплым дахам будзе гасціць Каруза. Сваяк вялікага Рабінзона Круза!

— Цяпер пераканаліся вы навочна, якім чынам ад звычаі мяне ад курэння.

По розных прычынах

Піў спярша ён без прычыны:
«Я на тое і мужчына!»
А вымову атрымаў —
Разважаць інача стаў:
«Піць не буду болей. Крышка!»
А вымову зняць дабіўся —
Тут жа з радасці напіўся.

І. Шуцько

АМЕРЫКА

Настаўнік: — Мікола, пакажы нам на карце Амерыку.

Мікола паказвае Амерыку.

Настаўнік: — А цяпер ты, Янка, скажы нам, хто адкрыў Амерыку?

Янка: — Мікола.

КАБ НЕ З'ЕЎ ЗАМНОГА

Сям'я рыхтуецца да прыёму гасцей. Малая Нінка памагае маці накрываць стол.

— Нінка, — пытае бацька, — а чаму ты палажыла дзядзьку Сцяпану маленькую лыжачку?

— Бо мама сказала, што ён жрэ, як вол.

ВЕДАННЕ ГРАМАТЫКІ

Выкладчык тэхнікума пытае ў студэнткі:

— Як будзе будучы час ад дзеяслова «кахаю»?

— Выйду замуж, — адказвае студэнтка.

У АДНЫМ ПОЕЗДЗЕ

Двое толькі што селі на поезд «Беласток — Варшава».

— Я еду ў Варшаву, — кажа адзін.

— А я з Варшавы, — заўважае другі і дадаўляе: — Да чаго ж тэхніка рушыла ўперад. Вы едзеце ў Варшаву, я — з Варшавы, і ўсе ў адным купе і нават на адным месцы.

Між намі

Ён меў волю вялікага чалавека, аднак не меў яго галавы.

СЦІПЛАСЦЬ

Чалавек зімой збіраўся ў дарогу — выконваць адказнае даручэнне экспедыцыі — і ў руказк з іншымі рэчамі паклаў загорнутую ў брызент цагліну.

— Для чаго гэта ён цябе бярэ? — здзіўлена спыталі кансервы.

— Гэта ж — лішні груз! зашыпеў кавалак сала.

— Яна, бадай, і нас пакамечыць! — з абурэннем дадалі булкі. — І маўчыць яшчэ, злосная!

Так, цагліна маўчала...

А чалавек доўга ішоў, усё штосьці вымяраў і спыніўся на адпачынак у полі, дзе не было ніякага ламачча, каб раскласці вогнішча. Але ён не разгубіўся — дастаў цагліну, паклаў яе і паднёс запалку. Р-раз! — і ўспыхнула полымя.

— Ах! — радасна разам ускрыкнулі кансервы, белыя-белюткія булкі і пачалі грэцца ля агню.

— Ш-шы-ы! — зашыпеў зноў кавалак сала. — Яшчэ пакрыўдзіцца. Забыліся, што мы аб ёй гаварылі?

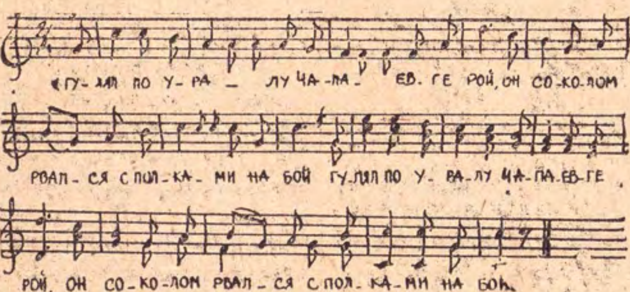
— І не ўспаміінай... — хруснулі булкі. Нікому з іх і няўцям было, што перш чым адправіцца ў падарожжа, цагліна доўга ляжала ў газе, напаўняючы ёю свае поры.

Я. і Г. Бароўкі

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Анны Філіповіч** з Масева II, Гайнаўскага павета, змяшчаем папулярную савецкую песню

Гулял по Уралу Чапаев — герой

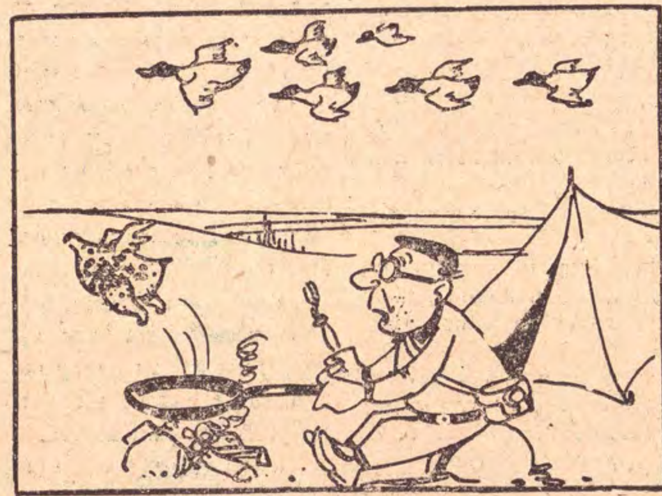

Гулял по Уралу Чапаев-герой,
Он соколом рвался с полками на бой.

Вперёд вы, товарищи, не смейте отступать —
Чапаевцы смело привыкли умирать.

Блеснули штыки, мы все грянули «ура» —
И, бросив окопы, бежали юнкера.

Гулял по Уралу Чапаев-герой,
Он соколом рвался с полками на бой.

Сіла інстынкта.

АГРАМІНІМУМ

Кастусь выцер губы, адставіў талерку і, бьщцам працягваючы спыненую гутарку, звярнуўся да жонкі:

— Так далёка не заедзем. Заходжу ў хлеў, а там карова ўтаропіла вочы на сонечную пляму і ляніва перамешвае жвачку. Ну, скажы мне на радасць, ці знае гэта карова, што малако падаражэла? Цяпер карова павінна жаваць хутка і калі не будзе даіцца па пяць раз на дзень, выцягну за хвост гультайку з хлява.

— Няма чаго чапляцца за каровін хвост, калі перад намі сур'ёзная работа. Калі апрацуем усю пасяўную плошчу і выканаем іншыя ўмовы аграмінімума, то кожны гаспадар атрымае дапамогу ў кармах і ў кантрактацыі, — сказала жонка.

Кастусь здзіўлена прагнуў: — Заехала на ўсю вёску. Ты скажы, якую карысць я асабіста атрымаю? За карову грошыкі плывуць з малочнага пункту, а ад трактара няма гною.

Жонка загрымела посудам, укладваючы яго горкай, і заўважыла:

— У каго ў галаве гной, той не разумее аграмінімума. Крэдыты на развіццё жывёлагадоўлі атрымае паша турэцкі ці ты? А пры большым ураджаі вышэйшыя даходы з гаспадаркі збярэ хто?

— Круціш бублікі, — агрызнуўся Кастусь і дадаў: — Прыглядзелася б лепш да нашых свіней: свіння бы скарбонка, разаб'еш — грошы сыплюцца. Засумавалі ў нас хрукалкі без адцэджанага малака.

— Калі аплачвалася, давалі мы свінням малочныя адыходы, цяпер выгадней здаваць малако. Свінні тлусцеюць і на натуральным корме.

— Людзі рознае гавораць аб аграмінімуме, — заўважыў Кастусь.

— Няхай папляткуюць, пры шырокім выкарыстанні сельгасмашын даб'емся поспеху, — упэўнена сказала жонка.

— Цікава ведаць, хто цябе настроіў пампаваць мяне, бы гумовае кола? — пацікавіўся Кастусь.

— Грошы люблю, вось і загінаю, каб у нас было ўсяго больш, — прызналася жонка.

Кастусь не паспеў засупярэчыць, дзверы адчыніліся, прапускаючы суседа, які сказаў:

— А я, бачу, спазніўся на вячэру.

— Не бяда, зараз паставім чаёк, — пацешыў госця Кастусь.

— Я ад чайку ўцёк, — прызнаўся сусед. — У нас сёння чаяванне з аграмінімумам. Галава трашчыць ад меліярацыі, электрыфікацыі і водазабеспячэння, вось і прыйшоў да вас перадыхнуць.

— Трапіў, сусед, з агню ды ў полымя. Мая палавіна навівае верацяном гэтае пытанне. Грошай ёй захацелася, — паскардзіўся Кастусь.

— Нашы бабанькі першыя вынюхваюць, дзе грашакамі пахне, — сказаў сусед. — Аб сельгасгуртках мы таксама спрачаліся, а цяпер прывыклі да машын і ўсё іх нам мала.

Грамадзяне мілыя, перад кожнай справай любяць нашы людзі пагутарыць, хоць кожнаму ясна, што з-за аграмінімума выглядае даходамаксімум.

Дзедзька Левон